

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / sosiaalinen kuntoutus

Juho Lampila

ARMEIJAA SUORITTAVAN SOSIAALINEN INTEGRAATIO

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma/ Sosionomi

LAMPILA, JUHO

Armeijaa suorittavan sosiaalinen integraatio

Opinnäytetyö

46 sivua

Työn ohjaaja

Tuomo Paakkonen

Toimeksiantaja

Voi Hyvin Nuori! -hanke

Maaliskuu 2012

Avainsanat

sosiaalinen integraatio, nuori, syrjäytyminen, varusmiespalvelus

Tutkimuksen aiheena on armeijaa suorittavan sosiaalinen integraatio. Sosiaalinen integraatio on määritelmä, joka kuvastaa tapaa, miten toimimme yhteisössä. Keskityn erityisesti siihen, jos sosiaalinen integraatio on nuorelle riittämätöntä ja mitä seurauksia siitä on. Tarkastelen sosiaalisesta integraatiota työn ja koulutuksen kautta. Millainen merkitys on koulutuksella ja työnteolle syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä. Yhteiskuntamme tehokkain keino estää syrjäytyminen on kuitenkin se, että pidämme kansalaiset kiinni joko koulutuksessa tai työssä.

Toteutukseltaan tutkimus on kvantitatiivinen, eli määrällinen. Tiedot on kerätty strukturoidulla kyselylomakkeella nuorilta, jotka suorittavat omaa asevelvollisuuttaan. Vaitiolovelvollisuuden takia en voi paljastaa sitä, kuinka moni kyselyyn on vastannut, mutta määrällisesti vastaajia on tarpeeksi, jotta tulokset olisivat tilastollisesti merkittäviä. Etsin kyselyni avulla vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Varusmiespalveluksen vaikutus nuoreen, nuoren integraatio yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osuus ja nuoren ohjauksen tarve.

Tuloksista tulee selville, että armeijaa suorittavien keskuudessa on näkyvissä jo huomattava määrä tiedottomuutta siitä, mikä on oma ammatillinen suuntautuminen ja minne mennä opiskelemaan. Nuoret kuitenkin kokevat oman tulevaisuutensa turvallisiksi, vaikka selkeää jatkoa ei ole olemassa varusmiespalveluksen jälkeen. Armeija antaa nuorelle valmiuksia, vastuuta ja ryhmätyöntaitoja, jotka ovat tärkeitä taitoja nuorelle tulevaisuudessa. Osalle nuorista olisi myös tärkeää keskustella kuraattorin kanssa siitä, miten he tulevat toimeen reservissä palveluksen jälkeen.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences, Social care

LAMPILA, JUHO

Conscript's Social Integration

Bachelor's Thesis

46 pages

Supervisor

Tuomo Paakkonen, Senior Lecturer

Commissioned by

Voi Hyvin Nuori! -project

March 2012

Keywords

Social integration, youth, social exclusion, military service

The aim of this study was to find out what social integration means to a young person who is doing his military service. Is it inadequate in his case and are there any consequences to be seen? Social integration is defined as a means of acting in a community and this work studies it through work and studying. These two factors are important when we try to prevent social exclusion.

The work is quantitative and data were collected by a questionnaire. Young conscripts were asked number of questions concerning their opinion of military service and its impact on a person, social integration, social exclusion and guidance. Due to professional confidentiality the exact number of replies can't be revealed, but it is extensive enough so that the conclusions are statistically relevant.

According to the results, young men are considering their future rather bright although they don't have exact study- or workplace where to go after army. There were not so many young men either who were living in the marginalized zone in society. There was also a need for guidance after the military service.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	PROJEKTITEHTÄVÄN LÄHTÖKOHTA	7
	2.1 Voi Hyvin nuori! -hanke	7
	2.2 Integraatio	7
	2.3 Syrjäytyminen	7
	2.4 Aikuistuminen	8
	2.5 Sosiaalinen integraatio	9
3	TYÖ SOSIAALISEN INTEGRAATION PERUSTANA	9
	3.1 Työn merkitys nuorelle	9
	3.2 Nuorten työllisyys ja työttömyys	10
	3.3 Nuorten työmarkkinoilta syrjäytymisen syitä	11
4	NUORTEN KOULUTUS	11
	4.1 Suomalainen koulutusjärjestelmä	11
	4.2 Koulutuksen tehtävä	12
	4.3 Nuorten halu kouluttautua pidemmälle	13
5	KOULUTUKSEN MERKITYS SOSIAALISEN INTEGRAATION KANNALTA	14
6	KEINOT SUORITTA ASEVELVOLLISUUS	14
	6.1 Siviilipalvelus ja totaalkiellettyminen	15
7	NUORILLE TARJOTTAVA OHJAUS	15
	7.1 Nuorelle suunnatut työllistymistä tukevat palvelut	16
	7.2 Ammatillinen kuntoutus	16
	7.3 Ammattivalinta ja psykologiset arviointimenetelmät	17
	7.4 Nuorten yhteiskuntatakuu	17
8	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
	8.1 Kyselyiden pitäminen ja salassapitovelvollisuus	18

8.2	Aineiston keruu tapa ja tutkintamenetelmä	18
8.3	Tehtävä ja tavoitteet	20
9	VASTAAJIEN TIETOJA	21
9.1	Ikä, sukupuoli, siviilisääty ja asumismuoto	21
9.2	Palvelusajan vaikutus tulevaisuuden suunnitelmiin, koulutussuunnitelmiin, työuraan ja yksityiselämään	22
10	PALVELUSAJAN VAIKUTUS NUOREEN	25
11	NUOREN INTEGRAATIO YHTEISKUNTAAN KOULUTUKSEN KAUTTA	29
12	NUOREN INTEGRAATIO YHTEISKUNTAAN TYÖLLISYYDEN KAUTTA	31
12.1	Varusmiespalveluksen jälkeinen opiskelu ja työllistyminen	32
12.2	Vaikuttavat tekijät opiskelu- ja työpaikan valintaan	33
12.3	Nuorten kuva tulevaisuudesta	36
13	NUOREN OHJAUKSEN TARVE	37
13.1	Kotiutumisen odottaminen	39
14	RISTIINTAULUKOINNIT	40
14.1	Työttömyyden keston vaikutuskoulutustavoitteisiin, uratavoitteisiin ja tulevaisuuden varmuuteen	40
14.2	Siviilisäädyn merkitys koulutustavoitteisiin, ammatilliseen suuntautumiseen ja uratavoitteisiin	43
15	JOHTOPÄÄTÖKSET	45
15.1	Varusmiespalveluksen vaikutus nuoreen	45
15.2	Armeijan ryhmäyty	45
15.3	Nuoren integraatio yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta	46
15.4	Nuoret olisi saatava töihin	47
15.5	Työn merkitys sosiaalisen integraatioon	47
15.6	Nuoren ohjauksen tarve	47
15.7	Palveluihin hakeutuminen	48
15.8	Parisuhteen vaikutus tulevaisuuteen	48
	LÄHTEET	50

1 JOHDANTO

Nuorella on monia eri polkuja, joita pitkin hän kulkee eteenpäin oman elämänsä aikana, mitä jos jokin noista poluista viekin hänet väärään suuntaan? Opinnäytetyöni tutkailee nuorta sosiaalisen integraation kautta. Integraation tarkkailussa ovat työ ja opiskelu. Koulutus takaa nuorelle kasvatusta ja oppia yhteiskunnassa toimimiseen ja piilossa opettaa moniin muihinkin yhteiskunnan normeihin. Sosialisointi oppi tapahtuu osittain myös koulussa, missä nuori oppii elämään suomalaisessa kulttuurissa suomalaisena. Onkin siis olennaista, että nuori käy koulusta ainakin peruskoulutuksen asteen.

Työ puolestaan mahdollistaa tulevaisuudessa oman toimeentulon ja arjen rytmityksen. Työtön ihminen on vaarassa ajautua omille teillensä ja elää ”omassa” yhteiskunnassansa. Suomi on yksi rikkaista länsimaista, joissa korostetaan työn merkitystä. Luoko tämä korostus tilanteen, jossa nuori kokee työntekijän tärkeäksi osaksi omaa persoonaansa.

Opinnäytetyöni on tehty kyselytutkimuksena armeijaa suorittaville nuorille. Varusmiehet valittiin tarkastelun kohteeksi senkin takia, että kyseisen tapaista kyselyä nuorille olisi muuten vaikeaa pitää. Armeija on suuri foorumi, joka kasaa yhteen suomalaiset nuoret miehet ja osan nuorista naisista. Kysely on kvantitatiivinen ja pyrkii löytämään vastauksia siihen, mikä on syrjäytyneiden nuorien määrä ja millaisia valmiuksia varusmiespalvelus antaa nuorelle loppuelämän ajaksi. Työtä haettaessa nuorilta miehiltä kysytään aina, ovatko he suorittaneet varusmiespalveluksen ja ei sitä aivan suotta kysytä.

Työni on osa Voi hyvin nuori! -hanketta. Hankkeessa tutkaillaan nykyisen nuoren arvoja, tapoja ja näkemyksiä.

2 PROJEKTITEHTÄVÄN LÄHTÖKOHTA

2.1 Voi Hyvin nuori! -hanke

Tunnetta syrjäytymisen polkuja mutta olemme vähemmän selvillä hyvinvoinnin rakenteista. Tarvitsemme täydennystä käsityksiimme nuorten aikuisten identiteeteistä ja elämäntyyleistä, jotta sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmä voisi paneutua asiakkaidensa tarpeisiin. Tästä syystä ”Voi hyvin nuori” -hankkeessa tutkitaan empiirisin keinoin nuorten arvoja, elämäntyylejää, hyvinvoinnin ja integraation sekä pahoinvoinnin ja syrjäytymisen rakenteita (Voi hyvin nuori! 2010).

Opinnäytetyöni on osa kyseistä hanketta. Omani tutkii nuoren syrjäytymistä yhteiskunnasta. Syrjäytyminen tapahtuu siten, että nuori ei pääse kiinni koulutukseen tai työelämään. Millainen vaikutus on näillä kahdella tekijällä kun puhutaan nuoren tulevaisuutta ja kykyä pysyä kiinni yhteiskunnan normaalissa vauhdissa. Hankkeen yleisenä tavoitteena on kasvattaa nuoria aikuisia koskevaa ymmärrystä, kehittää sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmää ja siten lisätä nuorten aikuisten hyvinvointia (Voi hyvin nuori! 2010).

2.2 Integraatio

Integraatio on erittäin yleinen termi, kun puhutaan kahden eri asian yhdistämisestä ja siitä, mitä siihen tarvitaan. Voidaan puhua integraatiosta politiikan tasolla, maahanmuuttajien keinoista päästä valtaväestöön kiinni tai vaikka siitä, kuinka kehitysvammainen voitaisiin integroida ”normaaliin” kouluun.

Politiikan tasolla voidaan puhua siitä, miten saisimme EU:n toimimaan poliittisesti yhteen, vaikka jokaisessa jäsenmaassa on oma lainsäädäntönsä. Maahanmuuttajien kanssa on ongelmana suomalaisen kulttuurin ja kielen oppiminen, jotta maahanmuuttaja voisi toimia suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä. Kehitysvammaisen integroinnissa kouluun on keskeisintä muiden luokkalaisten ja opettajien myönteinen asenne.

2.3 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen (tai vieraantuminen) tarkoittaa terminä yhteisön ulkopuolelle, yhteiskunnasta sivuun jäämistä. Eli ihminen ajautuu syystä tai toisesta häntä ympäröivän

ihmisyhteisön ulkopuolelle, sivuun, ulkopuoliseksi (Lehto). Syrjäytymisestä koituu itse ihmiselle, kuin myös yhteiskunnalle monia eri ongelmia. Osa syrjäytyneistä saattaa mm. aiheuttaa turvattomuutta muille yhteiskunnan jäsenille.

Oireita on olemassa myös monia yksilölle, joita syrjäytyminen tuottaa. Näitä ovat mm. aloitekyvyttömyys, ihmissuhteiden puute, itsetuhoisuus, negatiivisuus ja päihteiden runsas ja hallitsematon käyttö (Lehto.)

Yksilön syrjäytyminen yhteiskunnasta on laajasti ymmärrettynä seurausta hänelle kasautuvista erityyppisistä hyvinvointipuutteista (Ek, Saari, Viinamäki, Sovio & Järvelin 2004: 17.) Mahdollisuus tippua ulos yhteiskunnan vauhdista voi tulla mistä vain, eikä vain työttömyyden kautta. Suomessa länsimaiseen tapaan korostetaan työn merkitystä syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä, mutta tulisi myös ymmärtää muita syitä syrjäytymiseen.

Kasautuvien ongelmien tarkasteluun voidaan soveltaa tapaa jakaa yksilön hyvinvoinnin resurssit kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen pääomaan. Nämä pääoman eri lajit ovat yksilöiden ja ryhmien yhteiskunnassa toimimisen ja hyvinvoinnin perusta (Ek ym. 2004: 17). Yksilön syrjäytymiseen kuuluu usein sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle jääminen sekä tunne voimattomuudesta ja turvattomuudesta, mitkä käytännössä estävät häntä etsimästä ja saamasta tukea ympäröivästä yhteisöstä (Ek ym. 2004: 18.)

2.4 Aikuistuminen

Nuorten siirtymät koulutuksesta toiseen tai koulusta työelämään ovat osa aikuistumista. Koulutussiirtymät tuovat mukanaan usein uuden elämänvaiheen: osa nuorista muuttaa pois kotoa ja ottaa niin sosiaalista kuin taloudellista etäisyyttä lapsuuden perheeseensä sekä vastuuta omasta elämästään (Aappola 2005: 35). Nuoren elämässä tapahtuu paljon samanaikaisesti, kun hän on suorittamassa varusmiespalvelustaan. Osa nuorista ei pysty tätä asiaa kunnolla käsittelemään ja on siten vaarassa syrjäytyä muista.

2.5 Sosiaalinen integraatio

Sosiaalinen integraatio on määritelmä, jonka alun perin ranskalainen sosiologi Emile Durknehim esitteli 1800-luvun loppu puolella. Sosiaalinen integraatio on tapa, jolla ihmiset kommunikoivat, ovat yhteydessä ja arvioivat toisiaan yhteisön sisällä. Ihmiset saavat sisäistä ja ulkoista jaksamista, kun he kokevat olevansa osa yhteisöä, jossa hän pystyy toimimaan kollektiivisena jäsenenä. Ilman tämän tapaista yhteyttä yhteisöön saattaa ihminen kokea masennusta, yksinäisyyttä ja fyysisiä oireita (CL Hardy).

Tulen itse keskittymään erityisesti sosiaalisen integraation työn ja koulutuksen merkitykseen. Arjen rytmityksen takia on tärkeää, että ihmisellä on päivittäin tekemistä. Ilman tekemistä alkaa ihminen rytmittää arkeaan eri tavoin. Erilainen arjen rytmi saa nuoren ajautumaan erilleen normaalista yhteiskunnan toiminnasta. Rytmityksen kannalta on nuorelle tärkeää päästä joko koulutukseen tai kiinni työelämään. Kumpainkin näistä on tärkeä tekijä ehkäisevänä asiana nuoren syrjäytymiselle. Millainen merkitys on sitten koulutuksella ja työllä syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä? Tähän vastaukseen pyrin saamaan vastauksen opinnäytetyössäni.

3 TYÖ SOSIAALISEN INTEGRAATION PERUSTANA

3.1 Työn merkitys nuorelle

Nuorten asenne työtä kohtaan ei ole muuttunut. Työn tekemistä pidetään edelleen tärkeänä omassa elämässä pärjäämiseksi. Vaikka viime vuosina on puhuttu paljon nuorten elämishakuisuudesta, vaihtelunhalusta ja pitkäjänteisen sitoutumisen puutteesta. Silti barometrien mukaan valtaosa nuorista arvostaa pysyvää työtä ja haluaa sitoutua yhteen työpaikkaan. Nuoret eivät myöskään pidä työttömyyttä tyydyttävänä vaihtoehtona, vaikka toimeentulo olisi turvattu (Wilska 2006). Nuorisobarometri on toiminut nuorten arvojen ja asenteiden mittarina vuodesta 1994 alkaen.

Käsitykset työelämän kuormittavuudesta ovat myös pysyneet viime vuosina suunnilleen samalla (korkealla) tasolla. Työn merkitys nuorille keskeisenä elämänsisältönä on lisääntynyt, samoin taloudellisen menestymisen arvostus, varsinkin nuorten miesten keskuudessa. Nuoret uskovat myös yhä useammin, että työssä menestyminen on vain itsestä ja omasta asenteesta kiinni. Koulutusta arvostetaan edelleen ja suurin osa nuorista uskoo hyvän koulutuksen takaavan pysyvän työn (Wilska 2006).

Nuorten suurin ongelma työllistymisen kannalta onkin se, että nuoret haluavat koulutautua aloille, joissa työllistyminen on vaikeaa. Suosiossa ovat varsinkin koulutusohjelmat, joita esitellään mediassa. Näitä ovat esim. viestintä ja media-ala. Perinteinen ammattikoulutus ei enää houkuttele ja toisaalta, etenkin mediaan, taiteeseen ja julkisuuteen liittyvät luovat alat imevät nuoria liiaksikin. Teini-ikäisten nuorten tämänhetkinen suosikkiammatti on stylisti (Wilska 2006).

3.2 Nuorten työllisyys ja työttömyys

Nuorten työttömyyden määrittäminen on joissakin tilanteissa varsin vaikeaa. Työvoimatutkimus hyväksyy työttömiksi myös ne nuoret, joilla ei vielä ole mitään ammatillista koulutusta. Työvoimatutkimus hyväksyy työttömiksi myös ne nuoret, joilla ei vielä ole mitään ammatillista koulutusta. Työvoimahallinto taas ohjaa kouluttamattomia nuoria ensisijaisesti opiskeluun, esimerkiksi vain peruskoulun suorittanutta nuorta pyrkimään ammatilliseen koulutukseen ennen työnhakuprosessin aloittamista. Tämä on varmaan nuoren tulevaisuuden kannalta järkevää, mutta se merkitsee alempia työttömyyslukuja rekisterissä. Nuoret eivät edes ilmoittaudu työttömiksi työnhakijoiksi, kun tietävät, ettei työmarkkinatukea yleensä makseta (Myrskylä 2011). Nuorten työttömyys saattaa näiden asioiden valossa olla alhaisempi kuin mitä se oikeasti on.

1990-luvulla on nuorten työttömyystilanteessa käynyt suuria muutoksia. 1990-luvun alussa lähes kaksi kolmasosaa 15–29-vuotiaista oli mukana työelämässä ja neljännes opiskelemassa. Työttöminä oli ainoastaan 4 prosenttia nuorista (Järvinen & Vanttaja 2005: 5.) Nuorten työllisyystilanne kuitenkin muuttui radikaalisti, kun 90-luvun lama alkoi ja varsinkin sen jälkeen kun pahin vaihe lamasta oli ohi. Laman syvimmän aallonpohjan ohituksen jälkeen, vain 43 prosenttia 15–29-vuotiaista oli työllisiä ja peräti 13 prosenttia ikäluokasta työttöminä (Järvinen & Vanttaja 2005: 6.)

Nuorten työttömyysaste toissa keväänä oli 25 prosenttia, niin uutisoitiin joka neljäs nuoren olevan työttömänä ja tämä uutinen jatkoi sitten elämäänsä monissa lehdisissä. Työttömien osuus lasketaan työllisten ja työttömien summasta, siis työvoimasta. Suurin osa nuorista kuitenkin opiskelee, jolloin työttömien osuus nuoresta ikäluokasta onkin noin kymmenen prosenttia. Joka kymmenes nuori oli työttömänä, ei joka neljäs (Myrskylä 2011). Nuorten työttömien osuus korostuu aina keväisin, jolloin opiskelijat etsivät itselleen työpaikkaa koulun lomien ajaksi.

3.3 Nuorten työmarkkinoilta syrjäytymisen syitä

Syrjäytyminen työmarkkinoilta on palkkatyötä korostavissa yhteiskunnissa suurimpia syitä yksilön laajemmalle syrjäytymisprosessille (Ek ym. 2004: 18.) Nuoren syrjäytymisen ymmärtämisen kannalta on oleellista tietää myös hänen historiansa. Ymmärtäminen edellyttää sekä hänen nykyisen elämäntilanteeseensa kuuluvien tapahtumien että hänen elämäänsä aiemmin kuuluneiden syrjäytymisen riskiä lisänneiden tai siltä suojanneiden tekijöiden tarkastelua (Ek ym. 2004: 18.)

4 NUORTEN KOULUTUS

4.1 Suomalainen koulutusjärjestelmä

Suomessa on koulutusjärjestelmässä erilaisia asteita. Yleensä vain alemman asteen opinnot suorittanut voi opiskella ylempään asteen koulutuksessa. Koulutukselle määritellään tavoitteet kunkin koulutussektorin lainsäädännössä. Lainsäädännön ohella laadunvarmistukseen kuuluvat opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteet, koulutuksen järjestämisen- ja toimiluvat sekä ulkoinen arviointi (Koulutusjärjestelmä). Perusopetus on maksutonta yleissivistävää koulutusta koko ikäluokalle. Peruskoulun oppimäärän suorittuaan oppilas on suorittanut oppivelvollisuutensa (Koulutusjärjestelmä.)

Seuraava aste perusopetuksen jälkeen nuoren tiellä on joko ammatillinen koulutus tai lukiokoulutus. Lukiokoulutus on yleissivistävää ja valmistaa ylioppilastutkintoon. Lukion jälkeen opiskelija voi hakea ammatilliseen peruskoulutukseen tai korkea-asteen opintoihin. Lukiokoulutus kestää 3 vuotta. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on alan perusammattitaito ja työelämässä tarvittava alan ammatillinen pätevyys. Tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa ja opiskeluaika kolme vuotta (Koulutusjärjestelmä).

Seuraavaksi ovat edessä korkeammanasteen tutkinnot. Nämä tapahtuvat joko yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Yliopistoissa eli tiede- ja taidekorkeakouluissa voi suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Ammattikorkeakoulut tarjoavat käytännönläheistä ja työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta (Koulutusjärjestelmä).

Aikuiskoulutusjärjestelmä on luotu sitä varten, jotta aikuinen kykenisi jatkamaan koulutustaan työn ohessa. Aikuiskoulutus voi olla perustutkinto-opetusta, tutkintoon kuuluvia opintoja, näyttötutkintoihin valmentavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammattitaitoa uudistavaa ja laajentavaa lisä- ja täydennyskoulutusta tai kansalais- ja työelämätaitoihin valmentavia yhteiskunnallisia opintoja ja harrastusopintoja (Koulutusjärjestelmä).

4.2 Koulutuksen tehtävä

Koulun tehtävä on ylläpitää ja uusintaa yhteiskunnallisia valtarakenteita, jolloin kysymyksessä on keino hallita systeemiä sekä ohjata yksilöitä työnjakoon ja yhteiskuntajärjestykseen. Integraatiotehtävän lisäksi koulu toteuttaa kvalifikaatio- ja valikointitehtävää yhteiskuntaa varten (Kuula 2000: 6).

Sosialisaatiolla ymmärretään yksilön kehittyminen ympärillä vallitsevan yhteiskunnan jäseneksi. On kuitenkin huomattava, että tämä prosessi ei koskaan tule valmiiksi, vaan jatkuu koko yksilön elämän ajan. Tärkeä osa tätä kehitymisprosessia on sosiaalinen vuorovaikutus. Myös yksilön oman minäkuvan (identiteetin) muodostuminen voidaan katsoa sosialisaatioon kuuluvaksi kuten myös yksilön vaikuttaminen yhteiskunnan kehitykseen (Sosialisaatio 2010).

Koulutuksen yksi keskeinen tehtävä on nuoren sosiaalistaminen. Sosialisaation kautta turvataan yhteiskunnan kulttuurin säilyminen ja kehittyminen, joten kasvatukseen liittyy samalla kulttuurin välittämisen tehtävä (Kuula 2000: 11). Sosialisaatioprosessissa yksilö sosiaalistuu yhteiskunnan toimintajärjestelmiin, joihin hän myös omalla toiminnallaan vaikuttaa (Kuula 2000: 11.)

Sosiaalistuminen yhteiskuntaan tapahtuu monella eri paikalla. Merkittävin paikka nuorelle on koulu, siellä opitaan normeja ja arvoja, jotka kuuluvat Suomalaiseen yhteiskuntaan. Se minkälainen yhteiskunta on ja mitä siinä toimimiseen tarvitaan muuttaa muotoaan ajoittain. Ennen tietotekniikan kehitystä nykyiselle tasolle, ovat asiat muuttuneet monesti. Nykyään on Internetin käyttö jo lähes pakko, jotta voi toimia ja hoitaa asiansa. Sosiaalistumisprosessia onkin tarkasteltava tapahtumaketjuna, jonka tuloksena muovautuu juuri tiettyyn kulttuuriin, yhteiskuntaan ja yhteisöön sosiaalistuneita ihmisiä (Ahokas 2008: 19.) Nuoret luovat oman henkilökohtaisen identiteettinsä ja sosiaalisen identiteettinsä nuoruusiän aikana.

Usein käyttäytymismallien sanominen kulttuuriksi antaa niille hohtoa ja arvokkuutta, joka johtuu siitä, että kulttuuri käsitteeseen liitetään tavallisesti oletus perinteestä tai osaamisesta tai molemmista (Sulkunen 1999: 51.) Kulttuurin käsite liittyy usein oikeastaan normiteoriaan. Kulttuuri tarkoittaa tällöin yhteisön normijärjestelmää kokonaisuutena tai siten jotakin elämänaluetta koskevia normeja. Ajatuksena on, että kullakin yhteiskunnalla tai ryhmällä on sille ominainen arvojärjestelmä, josta sen normit on johdettu (Sulkunen 1999: 55). Sosialisatio koulussa ei vain opeta nuorelle kulttuuri perintöä, vaan samalla sivussa siirtää myös yhteiskunnan normit nuorelle. Nuori oppii elämään yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti koulussa oppimien taitojensa kautta. Ihmisyhteisössä sosiaalinen muutos voi yhden sukupolvenkin aikana olla suuri ja nopea, mutta arvot, normit ja niiden mukainen käyttäytyminen opitaan aikaisemmilta sukupolvilta ja siirretään seuraaville (Sulkunen 1999: 57).

Koulutuslainsäädännön muutos on tarkoittanut valtakunnallisen ohjauksen vähentymistä ja paikallisen päätäntävällän lisääntymistä sekä joustavampia koulutusratkaisuja. Kehitys on johtanut taas koulutuksen eriarvoistumiseen. Esimerkiksi 1980-luvulla perustettuihin erikoislukioihin valikoituu nykyään entistä selvemmin hyvätuloisten ja hyvin koulutettujen vanhempien lapsia. Lisäksi kolme neljästä erikoistumisluvasta on myönnetty Etelä- ja Länsi-Suomen lääneissä sijaitseville oppilaitoksille, joten Pohjois- ja Itä-Suomen syrjäseuduilla asuvilla nuorilla on selvästi heikommat mahdollisuudet hakeutua erikoislukioihin, mikäli he haluavat pysyä kotiseudullaan. Eriarvoistumisesta huolimatta suomen nuoret ovat nykyään maailman parhaiten koulutettujen nuorten joukossa (Helve 2002: 46).

4.3 Nuorten halu kouluttautua pidemmälle

Yhä useampi nuori kouluttautuu yhä pidemmälle omissa opinnoissaan. Harvemmin enää kukaan pystyy jättämään tutkintoaan peruskoulun asteelle. Työntekijät kouluttavat pitkälle, mutta myös työnantajat osaavat vaatia jatkuvasti enemmän työntekijöiltään. Suomi kuuluu niiden maiden joukkoon, joissa koulutukseen osallistuminen on yleistä kaikilla koulutusasteilla, vaikkakin koulutukseen osallistumisessa on väestöryhmittäisiä eroja. Suomalaisen väestön keskimääräinen koulutustaso on 1900-luvun puolivälin jälkeen noussut nopeasti (Järvinen & Vanttaja 2005: 5).

Teollistuneiden länsimaiden nuorista vain harvat lopettavat koulunkäyntinsä oppivelvollisuuden suorittamiseen ja yhä useammat jatkavat opiskeluaan korkea-asteella.

1990-luvun lopulla kolme neljästä OECD-maiden 18-vuotiaasta ja enemmän kuin joka kolmas 22-vuotias oli päätoiminen tai osa-aikainen opiskelija (Järvinen & Vanttaja 2005: 5).

5 KOULUTUKSEN MERKITYS SOSIAALISEN INTEGRAATION KANNALTA

Erittäin oleellinen osa elämää kohde ryhmäni nuorille on koulutus ja sen hankkiminen. Suomessa enää harvemmin pystyy jäämään vain peruskoulutuksen asteelle, sillä töihin ei pääse niin helposti ilman koulutusta, kuin vielä ennen 90-luvun lamaa pääsi.

Nuorten elämäntietojen on todettu muuttuneen aiempaa yksilöllisemmiksi, ja heillä on otaksuttu olevan vanhempiensa ikäryhmää paremmat mahdollisuudet toteuttaa omaa elämänpolitiikkaansa ja tehdä omia yksilöllisiä valintojaan. On kuitenkin muistettava, että yksilöllistyminen tapahtuu yhteiskunnan yleisten ehtojen ja instituutioiden asettamissa rajoissa (Järvinen & Vanttaja 2005: 4).

Koulutustaso on noussut suomessa merkittävän paljon. Harvemmin jäädään enää ammattitutkinnoissa ammattiopistojen tutkinnon asteelle. Työnantajat myös vaativat työntekijöiltään entistä enemmän. Kun muodolliset kvalifikaatiot ja oppiarvot yhdistetään osaamiseen, oppimiskykyyn sekä aktiivisuuteen, on korkeasti koulutettu työvoima kysyttyä työnantajien keskuudessa. Vastaavasti työttömyysriski kasvaa sitä mukaa, mitä vähemmän yksilöllä on koulutusta (Järvinen & Vanttaja 2005: 37).

Nuorta arvioidaan jo koulussa ja hänelle näytetään siellä tie, jota pitkin hänen tulee kulkea. Lähtökohdat eivät ole kaikilla samat, mikä aiheuttaa eri arvoisuutta. Koulussa tapahtuvan valikoitumisen taustalla näyttää olevan ennen muuta oppilaiden yhteiskunnallinen asema. Heikommat lähtökohdat omaavat nuoret törmäävät muita useammin myös yhteiskunnallisiin valikoitumismekanismiin (Kuula 2000: 8.)

6 KEINOT SUORITTA ASEVELVOLLISUUS

Jokaisen suomalaisen on ”pakko” suorittaa varusmiespalvelus. Tämä ”pakko” määritellään Suomen Perustuslaissa, jonka mukaan jokainen Suomen kansalainen, mies ja nainen, on velvollinen osallistumaan maanpuolustukseen. Lailla on miehille säädetty asevelvollisuus, tai poikkeuksellisesti siviilipalvelus velvollisuus, ja naisille mahdollisuus vapaaehtoisesti kouluttautua aseelliseen palvelukseen. Asevelvollisuuslain mu-

kaan jokainen mies on asevelvollinen sen vuoden alusta, kun hän täyttää 18 vuotta sen vuoden loppuun, jona täyttää 60 vuotta. Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvassa koulutusjärjestelmässä nivelletään varusmies- ja reserviläiskoulutus toisiinsa siten, että niistä muodostuu johdonmukainen kokonaisuus (Hoikkala 2009: 56).

Asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluu varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tarkastamiseen. Kutsunnat ovat ensimmäinen konkreettinen askel asevelvollisuuteen. Asevelvollisuuslain (1438/2007) 2§:n mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun jona hän täyttää 60 vuotta (Puolustusvoimat 2008).

6.1 Siviilipalvelus ja totaalikieltäytyminen

Otan seuraavan asian esille vain sen takia, että se on valinnainen vaihtoehto varusmiespalvelukselle. Mikäli nuori päättää, ettei tule elämässään suorittamaan varusmiespalvelusta tai siviilipalvelusta, on hän totaalikieltäytyjä. Totaalikieltäytyminen tarkoittaa kieltäytymistä kaikesta asevelvollisuusjärjestelmään sisältyvästä palvelusta, myös siviilipalveluksen suorittamisesta. Osa totaalikieltäytyjistä protestoi teollaan koko asevelvollisuusjärjestelmää vastaan eikä suostuisi suorittamaan siviilipalvelusta missään olosuhteissa. Osa taas protestoi ensisijaisesti siviilipalvelusjärjestelmän epäkohtia vastaan. Tällä hetkellä totaalikieltäytyjiä on vuosittain muutamia kymmeniä (Aseistakieltäytyjäliitto 2008.) Totaalikieltäytymisestä seuraa vankeusrangaistus, joka on pisimmillään 181vuorokautta. Suoritetusta vankeusrangaistuksesta ei tule rikosrekisteri merkintää.

Siviilipalvelusaika on 362 päivää. Tähän ei liity kertauskoulutusvelvollisuutta. Siviilipalvelus muodostuu 28 vuorokauden mittaisesta peruskoulutusjaksosta ja noin 11 kuukauden mittaisesta työpalvelusta. Työpalvelu suoritetaan siviilipalveluskeskuksen hyväksymissä siviilipalveluspaikoissa, joita on noin 1 800 eri puolilla Suomea (Siviilipalvelus 2011). Siviilipalvelukseen voi hakeutua vakaumukseen perustuvista syistä.

7 NUORILLE TARJOTTAVA OHJAUS

Suomalainen mies tai nainen suorittaa yleisimmin varusmiespalveluksensa 17–19 vuoden ikäisenä. Ennen palveluksen alkua suurin osa heistä on suorittanut peruskou-

lun ja tämän jälkeen joko lukion tai ammattikoulutuksen. Varusmiespalveluksen jälkeen heidän edessään on joko siirtyminen korkeamman asteen opintojen pariin, siirtyminen työelämään tai siirtyminen elämään työmarkkinatuen varassa. Suurin ongelma nuorelle, joka on juuri päässyt varusmiespalveluksesta, on nk. tyhjän päällä oleminen. Tyhjän päällä oleminen on sitä, että ei omista opiskelu- tai työpaikkaa. Palvelusajan jälkeen nuorella tulee kuitenkin kolmen kuukauden karenssi aika työmarkkinatukeen. Nuori ei siis saisi mitään tukia palveluksensa jälkeen ensimmäiseen kolmeen kuukauteen.

7.1 Nuorelle suunnatut työllistymistä tukevat palvelut

Nuorelle tai oikeastaan työtä tekeväälle on olemassa monenlaisia eri palveluita ja kuntoutusmenetelmiä, joilla pyritään takaamaan nuoren työkyky. Palveluita on olemassa sen verta laaja määrä, että en tule niitä kaikkia esittelemään. Esittelen merkityksellisimmät palvelut sosiaalisen integraation kannalta. Etsiessäni tietoa siitä, millaisia erilaisia palveluita nuorille tarjotaan työllistymisen ja koulutuksen helpottamiseksi, huomasin selkeän eron siinä mitä eri kunnat tarjoavat. Suuremmat kunnat tarjoavat nuorille paljon laajemman määrän eri palveluita, kun taas osa pienimmistä kunnista saattoi tarjota vain lain määräämät palvelut.

7.2 Ammatillinen kuntoutus

Elämän jossain vaiheessa ihminen voi kärsiä jonkin vamman tai muun nykyistä työtä haittaavan esteen. Työ- ja elinkinotoimisto tarjoaa tähän oman ratkaisunsa ammatillisen kuntoutuksen avulla. Ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu työssä käyvälle tai työelämään siirtyvälle henkilölle, jonka työkyky on jo heikentynyt tai jota uhkaa työkyvyttömyys lähivuosina. Nuorella on mahdollisuus saada ammatillista kuntoutusta parantaakseen työkykyään, jotta hän jaksaisi työelämässään paremmin, siirtyäkseen työelämään vajaakuntoisuudestaan huolimatta tai palatakseen työhön oltuaan pitkään poissa työelämästä (Ammatillinen kuntoutus 2011).

Koulutusta on myös mahdollisuus saada kuntoutuksena. Tällöin pitää olla nähtävissä se, että nuoren on saatava kyseistä koulutusta, jotta hän voisi päästä työelämään. Nuorista erittäin pieni osasi vastasi jättäneensä peruskoulun kesken, joten kyseinen palvelu tulee olemaan heille ajankohtainen. Kela tarjoaa yleissivistävää koulutusta esimerkiksi lukiossa tai kansanopistossa, kun se on välttämätöntä päästäkseen työelämään kiinni

ammattillisen koulutuksen avulla (Koulutus 2011). Mikäli nuorella olisi jokin sairaus tai muu este, tarjotaan hänelle uudenlaista ammatillista koulutusta. Ammatillista peruskoulutusta sekä ammatillisesti valmentavaa koulutusta, jossa nuori voi kouluttautua juuri hänelle sopivaan ammattiin, jos hänellä on sairaus, joka rajoittaa ammatinvalintaa (Koulutus 2011).

Työvalmennus pyrkii parantamaan yleisiä työstä selviytymisen taitoja ja sopeutumista työelämään tai uuteen työpaikkaan. Tavoitteena on, että sen avulla nuori tai aikuinen pääsee suoraan työhön esim. pitkän työelämästä poissaolon jälkeen tai sillä pystytään selvittämään sopiva koulutusvaihtoehto (Työhönvalmennus 2011).

7.3 Ammattivalinta ja psykologiset arviointimenetelmät

Ammattinvalinta ja urasuunnittelun tavoitteena on selvittää asiakkaan edellytyksiä, tavoitteita ja vaihtoehtoja koulutuksessa ja työelämässä sekä auttaa häntä tekemään tilanteeseensa sopiva urasuunnitelma (Ammattinvalinta ja urasuunnittelu 2010). Palvelussa käytetään apuna ammatinvalintapsykologia. Asiakas määrittelee omat tavoitteensa ja psykologi tukee ratkaisujen löytämistä tuomalla keskusteluun ammatin ja koulutuksen valintaan, työelämään ja ammatilliseen kehitykseen liittyvää tietämystään (Ammattinvalinta ja urasuunnittelu 2010). Tämä kaikki on tarkoitettu nuorille, että myös aikuisille. Palvelujen tueksi käytetään tarvittaessa soveltuvuustestejä, työ- ja koulutuskokeiluja tai terveydentilan tutkimuksia (Ammattinvalinta ja urasuunnittelu 2010).

Psykologisilla arviointimenetelmillä voidaan saada lisätietoa asiakkaan ominaisuuksista ja ammatillisesta suuntautumisesta, tunnistaa hänen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tai arvioida hänen oppimisedellytyksiään urasuunnitelman pohjaksi. Arviointimenetelmiä käytetään vain tarvittaessa ja niiden käytöstä päättävät asiakas ja psykologi yhdessä. Tuloksista keskustellaan aina yhteisesti asiakkaan kanssa ja arvioidaan niiden merkitystä hänen elämäntilanteensa kannalta (Psykologiset arviointimenetelmät 2009).

7.4 Nuorten yhteiskuntatakuu

Työ- ja elinkeinotoimistolla on velvollisuus tarjota jokaiselle alle 25-vuotiaalle työttömälle viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työtä, koulutusta, työ-

harjoittelua, työnhakuvalmennusta tai ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluja (Nuorten palvelut 2010.)

Uuden hallituksemme aloittaessa toiminnan oli heillä edessään ongelma, joka koski nuorten syrjäytymistä niin työ-, kuin opiskelupaikkojen ulkopuolelle. Tähän ongelmaan vastaukseksi on kehitelty nuorten yhteiskuntatakuu. Työministeri Lauri Ihalainen on asettanut työryhmän valmistelemaan esitykset siten, että nuorten yhteiskuntatakuu voidaan saattaa voimaan täysimääräisesti vuoden 2013 alusta (Nuorten yhteiskuntakuu- työryhmä 2011.)

Työryhmän tehtävänä on löytää keinot siihen, miten tutkinnon suorittaneet nuoret sijoittuisivat osaamistaan vastaavaan työhön ja miten työnantajat innostuisivat auttamaan nuoria työelämän alkuun sekä mitä toimia tarvitaan nuorten yrittäjyyden edistämiseksi. Työryhmä laatii myös esitykset työelämän kehittämiseksi niin, että työn merkitys nuorelle korostuu entisestään (Nuorten yhteiskuntatakuu- työryhmä 2011).

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

8.1 Kyselyiden pitäminen ja salassapitovelvollisuus

Salassapito velvollisuuden takia en voi paljastaa tarkkoja määriä siitä, kuinka moni on täyttänyt kyselylomakkeen. Todettakoon, että vastaajien määrä on kuitenkin niin suuri, että aineisto on tilastollisesti merkittävä. Kyselyt on suoritettu riittävän suurissa tiloissa, jotta jokaisella vastaajalla on ollut tilaa suorittaa vastaamisensa ilman toisen vastaajan häirintää. Lomakkeiden täyttämistä valvottiin myös tarkoin, eivätkä vastaajat olleet missään tilanteessa ilman valvontaa. Nuoren ei ollut pakko vastata kyselyyn, vaan hänellä oli halutessaan mahdollisuus jättää myös vastaamatta. Onnekseni erittäin harva jätti vastaamatta kyselyyn.

8.2 Aineiston keruu tapa ja tutkintamenetelmä

Tiedonkeruu tapahtui strukturoidulla kyselylomakkeella. Kyseisessä tiedonkeruu lomakkeessa oli myös muitakin osioita, yksi näistä oli omani. Kysely on standardisoitu eli vakioitu. Vakioiminen tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla (Vilka 2009: 73.) Kyselyn tekemisen yksi

ehto oli, se että ketään vastaajaa ei voida henkilöidä. Tämän takia oli loogista valita vastaus tavaksi kyselylomake, tällöin kukin vastaaja jää anonyymiksi.

Tutkimukseni on kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus on menetelmä, joka antaa yleisen kuvan muuttujien (mitattavat ominaisuudet) välisistä suhteista ja eroista. Se vastaa kysymykseen, kuinka paljon ja miten usein (Vilka 2007: 13.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tietoja tarkastellaan numeerisesti. Tämä tarkoittaa, että tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään yleisesti kuvailen numeroiden avulla (Vilka 2007: 14). Tutkimukseen kuuluu se, että oleellinen numerotieto esitellään sanallisesti. Kuvataan myös se, miten asiat eroavat toisistaan tai millä tavalla jotkin asiat liittyvät toisiinsa.

Määrällisen tutkimuksen kokonaisluotettavuuteen vaikuttaa tutkimukselle asetettu vaatimustaso. Vaatimustaso vastaa kysymykseen miten tutkimus tehdään. Määrällinen tutkimus tulee tehdä aina tieteelliselle tutkimukselle asetettujen vaatimusten mukaisesti (Vilka 2007: 154). Tutkimukselle asetettavia vaatimustekijöitä on useita. Vastaukset ja tulokseni esitän näitä vaatimustekijöitä noudattaen. Kyselyyn vastanneiden määrä on riittävän suuri, jotta tuloksia voidaan pitää tilastollisesti merkittävänä. Tutkimuksessa säilyy myös jokaisen vastanneen yksilöllisyys, mistään vastauksesta ei voida henkilöidä yksittäistä vastaajaa. Saaduista tuloksista ja tiedoista on hyötyä monellekin eri taholle. Varsinkin puolustusvoimat voivat käyttää saatuja tuloksia kertoakseen tuleville varusmiehille, mitä kaikkea he tulevat oppimaan myös heidän reservielämäänsä.

Vastaukset, on luettu SPSS- ohjelmistojärjestelmällä (Statistical Package for Social Sciences), joka on monipuolinen tilastollisen tietojenkäsittelyn ohjelmisto, jolla voidaan täyttää tavallisimmat tilastollisen analyysin tarpeet ja tehdä monia vaativampiakin tarkasteluja (Valtari 2004).

Opinnäytetyössäni käytetty termi nuori, tarkoittaa ihmistä, joka on iältään syntynyt vuosien 1980–1993 välisenä aikana. Tämä on yhtä kuin se iältään oleva määrä nuoria, jotka ovat parhaillaan suorittamassa varusmiespalvelustaan. Nuoren määritelmä on aikojen saatossa muuttunut, eikä nuori ole enää 18–25-vuotias, nykyisin päälle kolmekymppinen on myös nuori.

8.3 Tehtävä ja tavoitteet

Tutkimuksessani kartoitetaan nuorten tilannetta koulutuksen ja työllisyyden näkökulmasta. Varusmiespalveluksen hyödyt nuorelle tuodaan myös esille. Aiheen olen saanut Voi hyvin nuori! -hankkeen kautta.

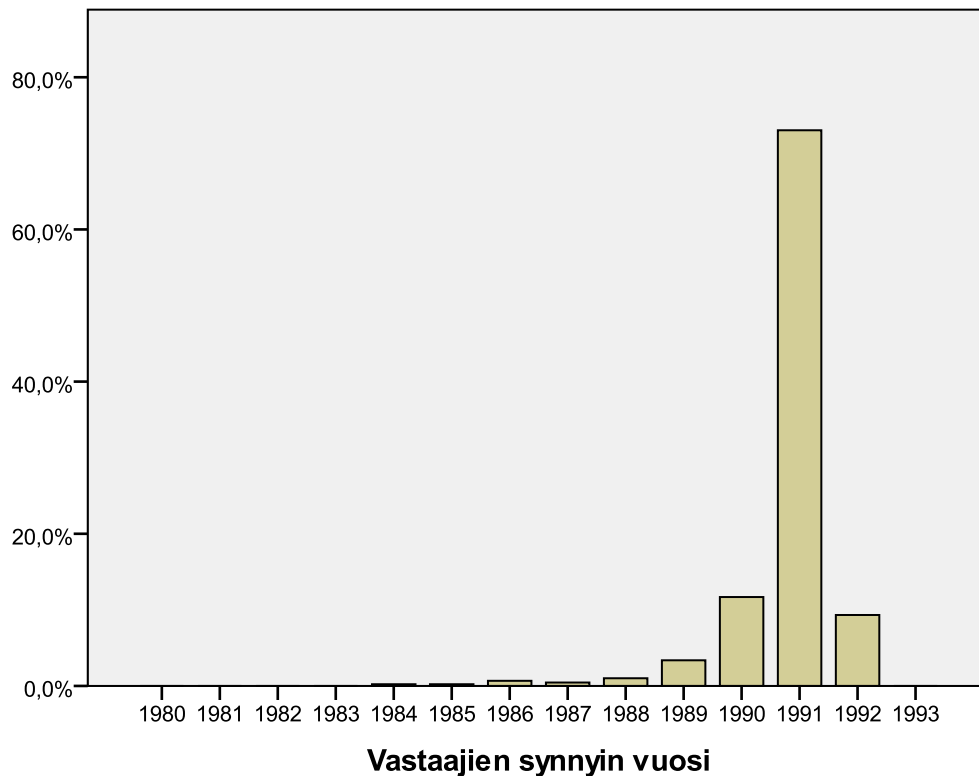
Tutkimusongelmat

- 1. Palvelusajan vaikutus nuoreen*
- 2. Nuoren integraatio yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta*
- 3. Nuoren ohjauksen tarve ja millaista sen tulisi olla*
- 4. Työttömyyden vaikutus nuoren tulevaisuuden tavoitteisiin ja odotuksiin*

9 VASTAAJIEN TIETOJA

9.1 Ikä, sukupuoli, siviilisäätö ja asumismuoto

Ikä, sukupuoli ja siviilisäätö antavat tärkeää näkemystä siihen, miten vastauksia voidaan tulkita myöhemmin. Esille tuon kolme tähän elämäntilanteeseen tärkeintä tekijää.

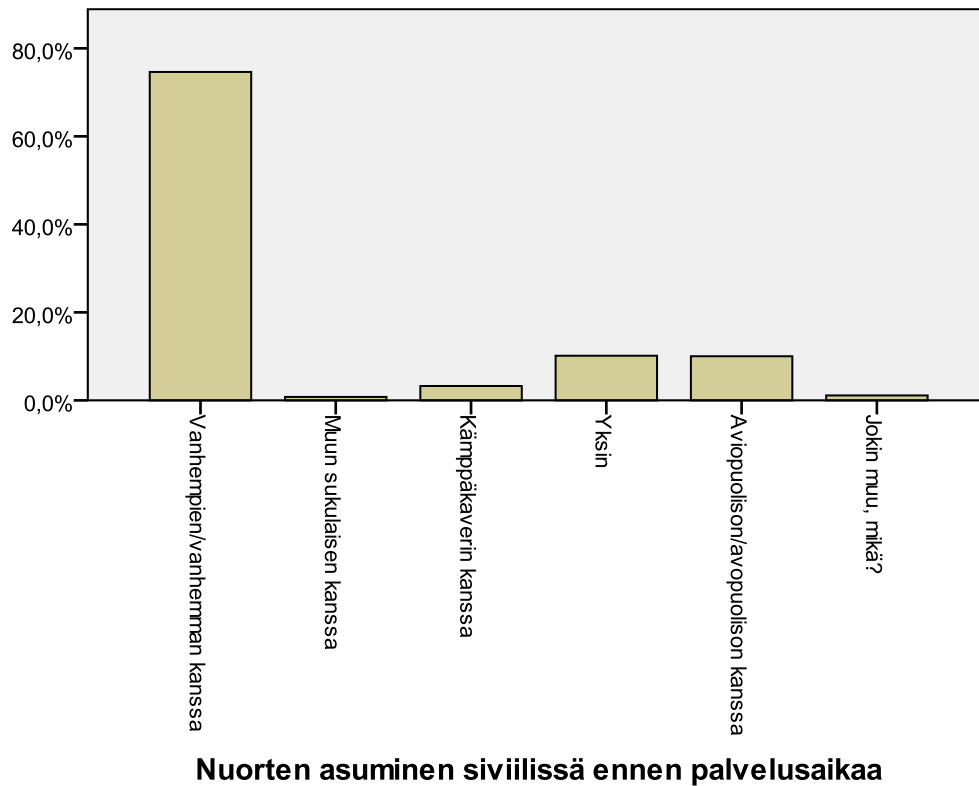

Kuva 1. Vastaajien synnyinvuosi

Suurin osa armeijaa suorittavista oli vuonna 1991 syntyneitä, 73 % oli syntynyt tällöin. Seuraavaksi suurimmat ryhmät olivat vuonna 1990 syntyneet (11,7 %) ja vuonna 1992 syntyneet (9,3 %). Muita ikäryhmiä oli näiden kolmen jälkeen erittäin tasaisesti. 1989 syntyneitä oli vielä hieman suurempi määrä kuin muita jäljellä jääneitä mahdollisia ikäryhmiä, jotka voivat vielä olla suorittamassa varusmiespalvelustaan. Voidaan siis todeta, että yleisin ikä suorittaa palvelus on silloin kun nuori on 19 – 20-vuotias.

Siviilisäädyltään nuoret olivat pääosin naimattomia (80,3 %), ja avioliitossa heistä oli 10,1 %. Avioliitossa nuoria oli 0,8 %, toinen samansuuruinen määrä eli rekisteröidyssä parisuhteessa. Loppujen vastanneiden määrä oli 4,8 %, heidän siviilisäätönsä oli joko

eronnut, asumuserossa tai muu. Nuoret ovat vielä tässä elämänvaiheessa suurimmilta osin sitoutumattomia parisuhteeseen.

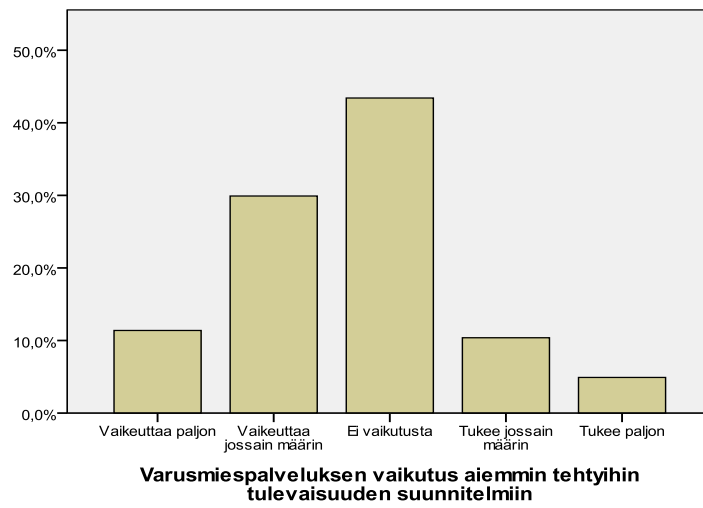

Kuva 2. Nuoren asuminen siviilissä ennen palvelusaikaa

Selkeästi suurin osa nuorista asui palveluksensa aikana vielä vanhempiensa luona. 74,6 % vastanneista ilmoitti asuvansa kotona vanhempiensa kanssa. Mikäli nuori ei asunut vanhempiensa luona, olivat seuraavaksi yleisimmät vaihtoehdot, joko yksin asuminen (10,1 %) tai asuminen avo- tai aviopuolison kanssa (10 %). Muut asumismuodot saivat tämän jälkeen varsin tasaisen osuuden. Yleisin asumismuoto nuorelle varusmiehelle on siis asuminen vanhempien kanssa.

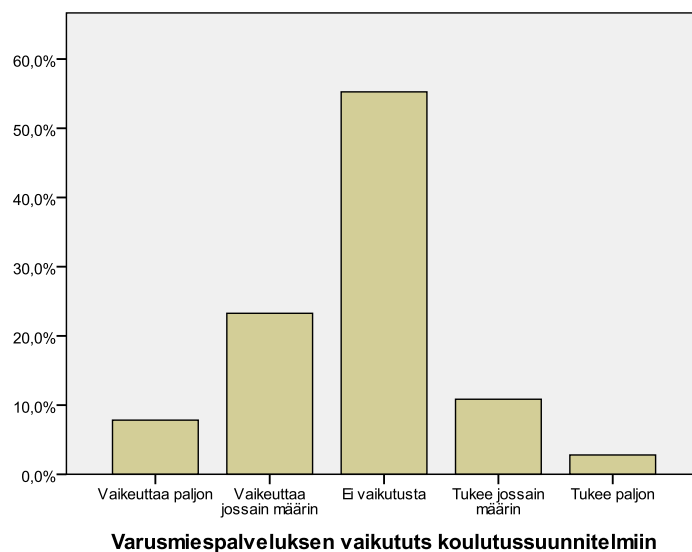
9.2 Palvelusajan vaikutus tulevaisuuden suunnitelmiin, koulutussuunnitelmiin, työuraan ja yksityiselämään

Koska kysely pidettiin varusmiehille, tarjosi se mahdollisuuden tiedustella sitä, miten palvelusaika vaikutti heihin. Kyselyissä keskityttiin keskeisimpiin asioihin joihin palveluksella on vaikutusta.

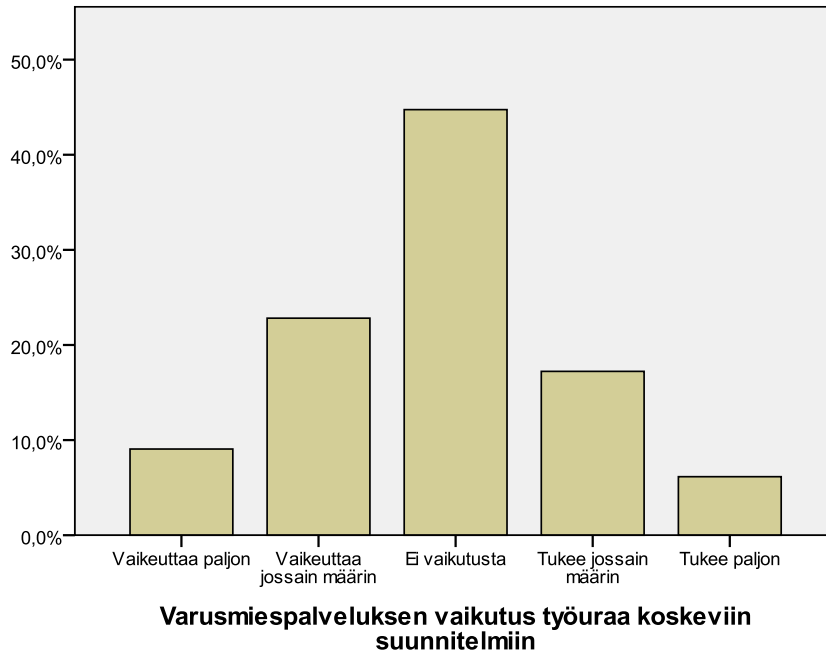
Kuva 3. Varusmiespalveluksen vaikutus aiemmin tehtyihin tulevaisuuden suunnitelmiin

Lähes puolet varusmiehistä (43,4 %) koki, ettei palveluksella ollut minkäänlaista vaikutusta heidän tulevaisuuden suunnitelmiinsa. Lähes saman verran (41,3 %) vastaajista koki kuitenkin varusmiespalveluksen vaikeuttavan heidän tulevaisuuteen tehtyjä suunnitelmiaan joko paljon tai jossain määrin. Yleisesti ottaen palveluksen koetaan vaikeuttavan tulevaisuuden suunnitelmia, tai sitten palveluksella ei koettu olevan minkäänlaista vaikutusta niihin. Osa vastaajista koki ajan myös tukevan heidän tulevaisuuden suunnitelmiaan.

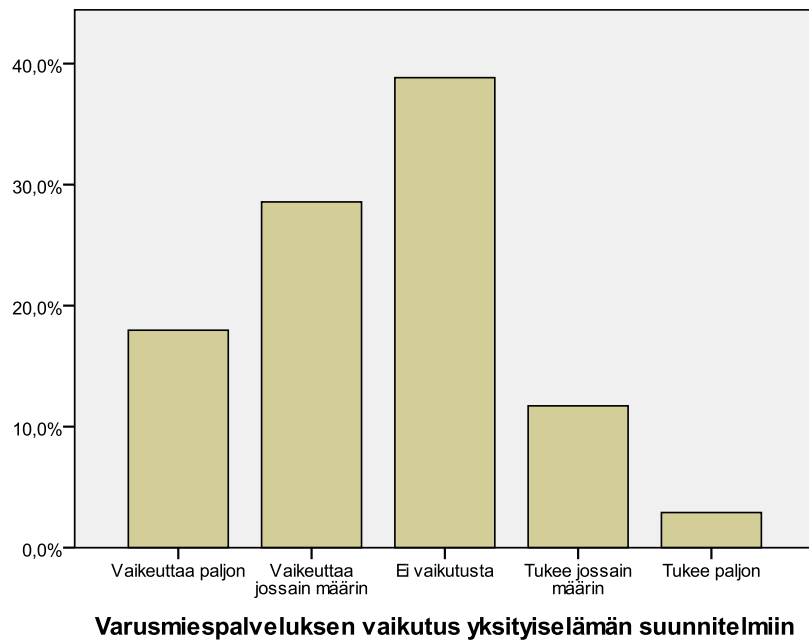
Kuva 4. Varusmiespalveluksen vaikutus koulutussuunnitelmiin

Selkeästi suurin osa nuorista (55,3 %) koki että palveluksella ei ole vaikutusta heidän koulutussuunnitelmiinsa. Kuitenkin 23,3 % vastaajista oli sitä mieltä, että palvelus on vaikeuttanut jossain määrin heidän koulutussuunnitelmiaan. Loput vastauksista jakautuivat tasaisesti muiden vaihtoehtojen välillä. Armeijan koettiin vaikeuttavan jossain määrin nuoren koulutussuunnitelmia, koska palvelus sitoo nuoren vähintään puoleksi vuodeksi alueelle ja koulutukseen, jonka ohella ei pysty opiskelemaan muuta koulua varten.

Kuva 5. Varusmiespalveluksen vaikutus työuraa koskeviin suunnitelmiin

Palveluksen vaikutuksesta työuraa koskeviin valintoihin kysyttiin myös. Vastauksien mukaan koettiin varusmiespalveluksen edelleen vaikeuttaneen työuraa, mutta ei enää niin suurissa määrin kuin koulutussuunnitelmiin, tulevaisuuden suunnitelmiin tai yksityiselämän suunnitelmiin. Edelleen suurin osa vastaajista (44,7 %) koki palveluksen olevan merkityksetön työuraa koskeviin suunnitelmiin. Loppujen vastaajien jakautuminen sen mukaan, tukeeko palvelus työuraa vai vaikeuttaako se, sitä onkin jakautunut tasaisesti, vaikka seuraavaksi suurin ryhmä (22,8 %) koki työurasuunnitelmiansa vaikeutuneen jossain määrin.

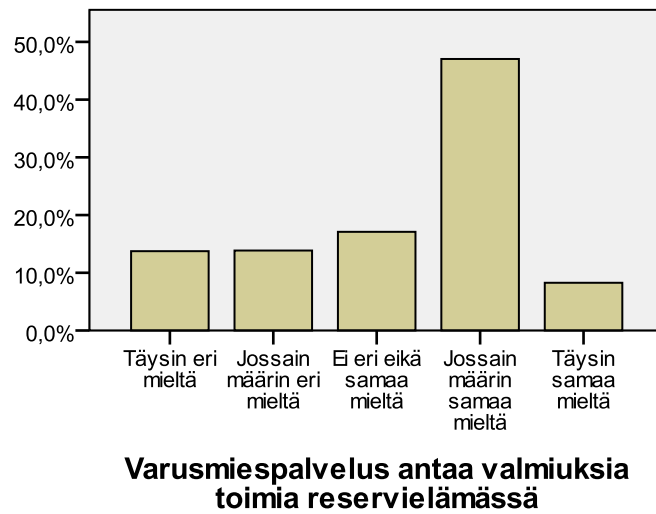

Kuva 6. Varusmiespalveluksen vaikutus yksityiselämän suunnitelmiin

Yksityiselämän koettiin vaikeutuneen kaikkein eniten palveluksen aikana. Suurin ryhmä on tosin edelleen (38,8 %) he, jotka eivät kokeneet mitään vaikutusta omaan yksityiselämäänsä. Vastaajista lähes puolet (46,6 %) kokee yksityiselämänsä vaikeutuneen palveluksen aikana joko paljon tai jossain määrin. Varusmiespalveluksen sitovuus koetaan vaikeuttavan oman yksityiselämän asioita.

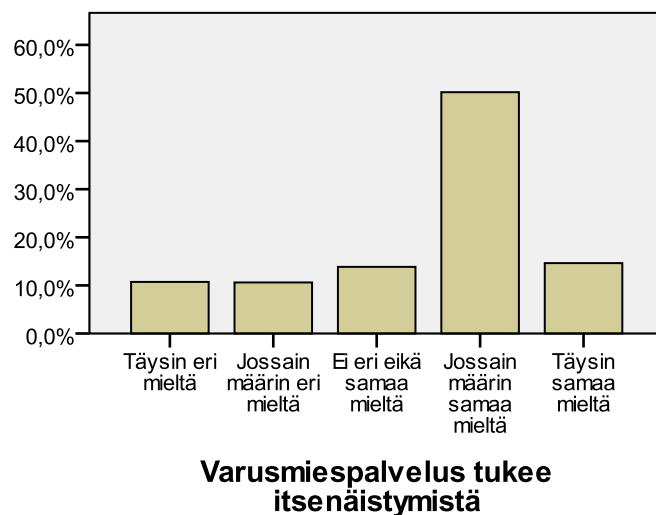
10 PALVELUSAJAN VAIKUTUS NUOREEN

Varusmiespalvelusta pidetään pakollisena asiana suomalaiselle nuorelle miehelle. Toisaalta se on myös vapaaehtoinen valinta joillekin suomalaisille naisille. Tuona aikana, oli se sitten 180, 270 tai 360 päivää, saa nuori valmiuksia toimia omassa elämässään myöhemmin. Armeija opettaa nuorelle, kuinka toimia ryhmän jäsenenä ja mikä hänen roolinsa on kokonaistuloksen kannalta. Oma rooli ryhmässä tulee erittäin selkeäksi ja myös se, kuka käskyjä antaa ja kuinka niitä tulee totella. Itse olen useasti puhunut armeijasta ennemminkin nuorten miesten asennuskasvatuslaitoksena.

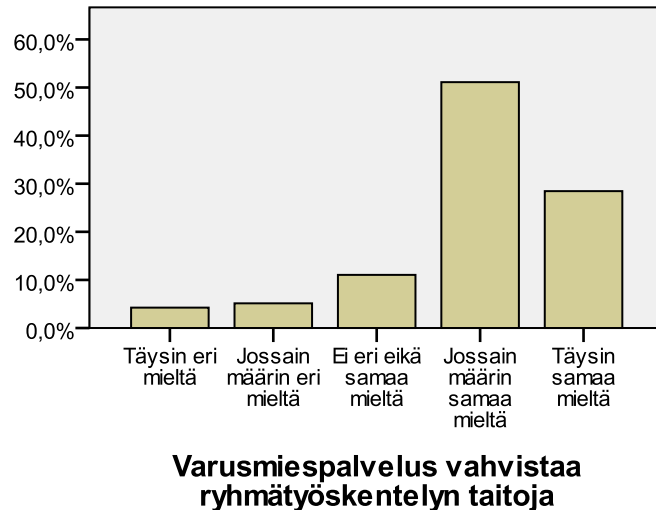
Kuva 7. Varusmiespalvelus antaa valmiuksia toimia reservielämässä

Noin puolet (47 %) kokee palveluksen antaneen heille valmiuksia toimia omassa yksityiselämässään reservissä. Vastaajista vain viidennes (27,6 %) oli kokenut palveluksensa niin, ettei se ollut antanut heille mitään valmiuksia reservielämään. Kaiken kaikkiaan palvelus antaa selkeästi tukea nuorelle hänen elämäänsä sitten palveluksen jälkeen reservielämään.

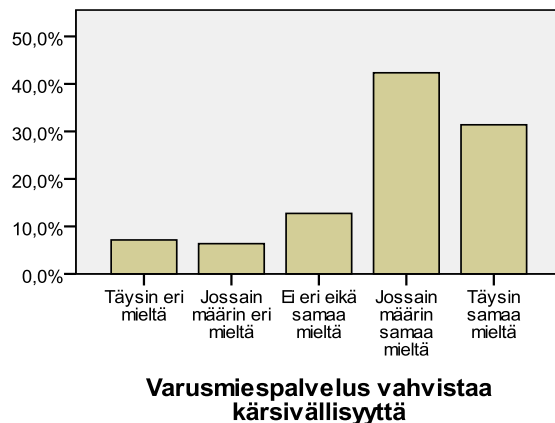
Kuva 8. Varusmiespalvelus tukee itsenäistymistä

Erittäin suuri osa nuorista kokee varusmiespalveluksen tukevan heidän omaa itsenäistymistään. Yhteensä 64,8 % kokee palveluksen joko tukeneen jossain määrin heidän itsenäistymistään tai sitten tukeneen paljon. Vain viidennes on sitä mieltä, ettei palvelus auta heitä itsenäistymään. Armeijassa asutaan omassa tuvassa ja toimitaan samassa ryhmässä yksilönä. Nuorista suurin osa asuu vielä vanhempiensa luona, joten asuminen kasarmilla selkeästi antaa nuorelle itsenäistymisen kipinän. Varmasti myös muutkin asiat tukevat itsenäistymistä armeijassa, kuin vain asumismuoto.

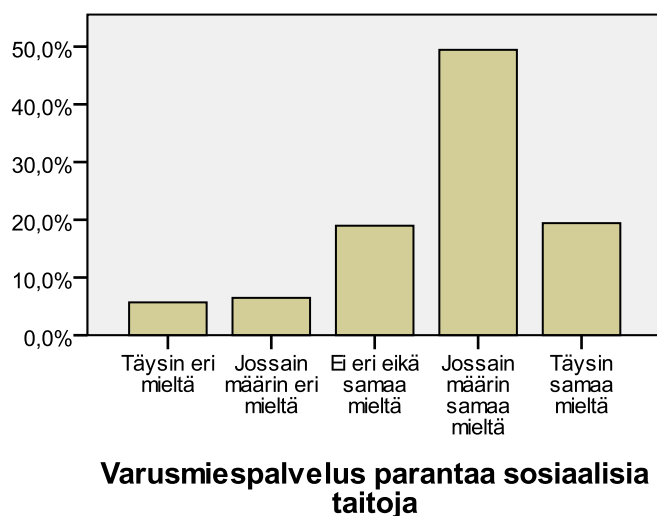
Kuva 9. Varusmiespalvelus vahvistaa ryhmätyöskentelyn taitoja

Suurin asia, josta vastaajat olivat samaa mieltä, oli se, että palvelus vahvistaa heidän ryhmätyöskentelytaitojaan. Nuorista yli puolet (51,1 %) koki ryhmä taitojensa parantuneen jossain määrin ja lähes kolmannes (28,5 %) koki taitojen parantuneen paljon. Armeijassa toimitaan ryhmänä ja tuloksiin päästään aina ryhmässä. Rangaistukset ja palkinnot jaetaan myös pääsääntöisesti aina ryhmälle. Nuori oppii oman roolinsa merkityksen lopputuloksen saavuttamisen kannalta.

Kuva 10. Varusmiespalvelus vahvistaa kärsivällisyyttä

Kärsivällisyys nuorilla paranee armeijassa. Vastaajista lähes puolet (42,3 %) oli sitä mieltä, että heidän kärsivällisyytensä oli parantunut armeijassa jossain määrin. Lähes yhtä suuri määrä (31,4 %) tunsu kärsivällisyytensä parantuneen paljon palveluksessa. Alle viidennes vain koki asian toisella tavalla: heidän kärsivällisyytensä ei ollut parantunut. Armeijassa on aina kiire ja kiireen jälkeen saattaa olla edessä pitkäkin odottaminen ennen seuraavaa toiminnan vaihetta. Tämän tapainen toiminta ja odottaminen vahvistaa nuoren kärsivällisyyttä.

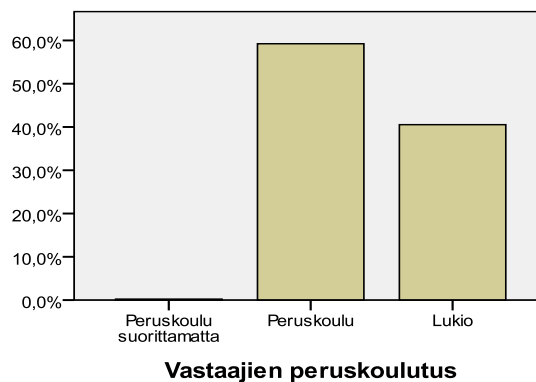
Kuva 11. Varusmiespalvelus parantaa sosiaalisia taitoja

Sosiaalisten taitojen koettiin parantuvan palveluksessa. Nuori joutuu toimimaan ennalta tuntemattomien kanssa ja tutustumaan heihin. Lähemmäs puolet (49,4 %) koki sosiaalisten taitojensa parantuneen armeijan aikana jossain määrin, 19,4 % on puolestaan sitä mieltä, että hänen sosiaaliset taitonsa olivat parantuneet paljon. Erittäin harva ko-

ki, että hänen sosiaaliset taitonsa eivät olleet parantuneet palveluksen aikana. Toiminen muiden nuorten kanssa selkeästi tukee nuoren sosiaalisten taitojen kehittymistä.

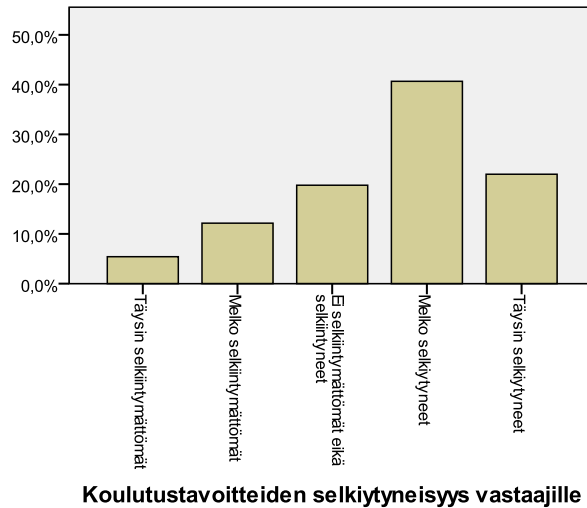
11 NUOREN INTEGRAATIO YHTEISKUNTAAN KOULUTUKSEN KAUTTA

Työn ohella toinen tarkastelu perspektiivi tutkimukselle on koulutus. Kyselylomakkeessa tiedustellaan sitä, mikä nuorten tämän hetkinen koulutus ja mihin he haluaisivat päästä seuraavaksi opiskelemaan. Sikäli jos nuorelle on selviytynyt hänen ammatillinen suuntautuminen, onko hän myös tällöin hakenut opiskelupaikkaa jostakin kyseistä alaa vastaavasta opiskelupaikasta. Näihin saadaan vastaus seuraavien kuvaajien aikana.

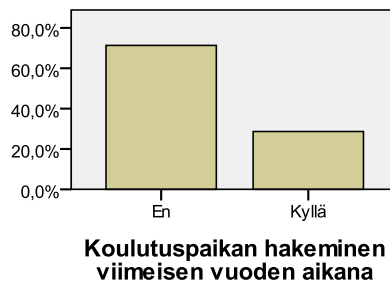
Kuva 12. Vastaajien peruskoulutus

Peruskoulutukseltaan vastaajista oli peruskoulun käyneitä 59,2 % ja 40,5 % oli saanut lukion pohjakoulutuksen. Vastanneista vain 0,2 % oli jättänyt peruskoulun kesken. Erittäin harva on jättänyt koulutuksensa kesken ja on suorittanut ainakin peruskoulun tai sitten lukion perusoppimäärän, mutta ei ole kirjoittanut itseään ylioppilaaksi.

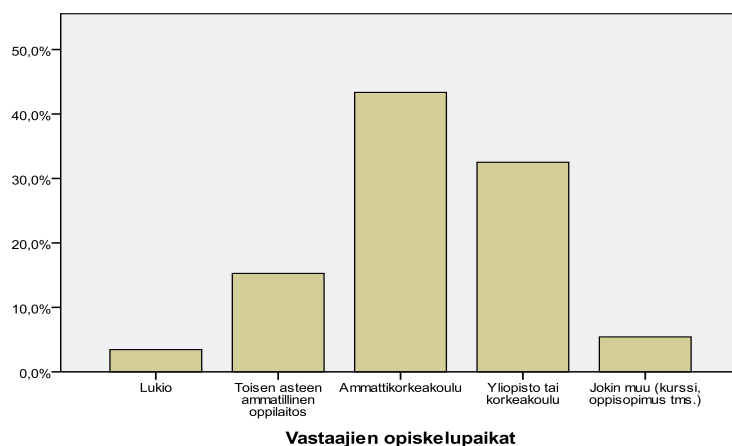
Kuva 13. Koulutustavoitteiden selkiytyneisyys vastaajille

Selkeästi suurin osa nuorista (61,5 %) näki omat koulutustavoitteensa melko tai täysin selkiintyneiksi. Nuoret olivat selkeästi jo orientoituneet siihen, millaisen opiskelun pariin tai mihin ammattiin he haluaisivat päästä elämässään. Tosin noin viidennes vastaajista (19,4 %) ei ollut vielä selvillä omista koulutustavoitteistaan. Suurin osa tiesi mihin koulutuksensa tähtää, mutta selkeästi samaan aikaan lähes viidennes nuorista tarvitsisi mahdollisesti ohjausta omissa koulutustavoitteissaan.

Kuva 14. Koulutuspaikan hakeminen viimeisen vuoden aikana

Opiskelupaikkaa oli viimeisen vuoden aikana hakenut nuorista 28,7 % ja hakematta oli jättänyt 71,3 %. Hakematta jättäneiden osuus on suuri, mutta osalla vastaajista oli jo olemassa opiskelupaikka. On kuitenkin nähtävissä, etteivät nuoret hae palveluksensa aikana innokkaasti opiskelupaikkaa.

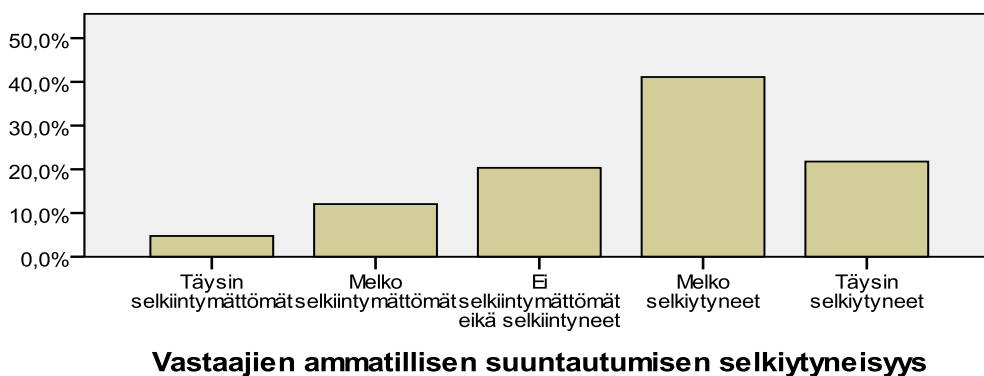

Kuva 15. Vastaajien opiskelupaikat

Seuraavaan kysymykseen ovat vastanneet he, joilla oli opiskelupaikka tai opiskelu- ja työpaikka. Se osa nuorista, joilla oli vain työpaikka tai ei kumpaakaan, eivät ole vastanneet kyseiseen kysymykseen, eivätkä näin ollen ole mukana taulukossa. Lähes puolet (42,3 %) vastanneista oli ammattikorkeakoulussa ja kolmannes (32,5 %) oli puolestaan yliopistossa tai korkeakoulussa. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu olivat selkeästi suosituimmat opiskelupaikat.

12 NUOREN INTEGRAATIO YHTEISKUNTAAN TYÖLLISYYDEN KAUTTA

Koulutuksen jälkeen siirryn kuvaamaan nuorten ammatillista suuntautumista ja sitä, miten nuoret ovat työllistyneet. Työ ja työn tekeminen on toinen tärkeä tekijä sosiaalisen integraation toteutumiseen.

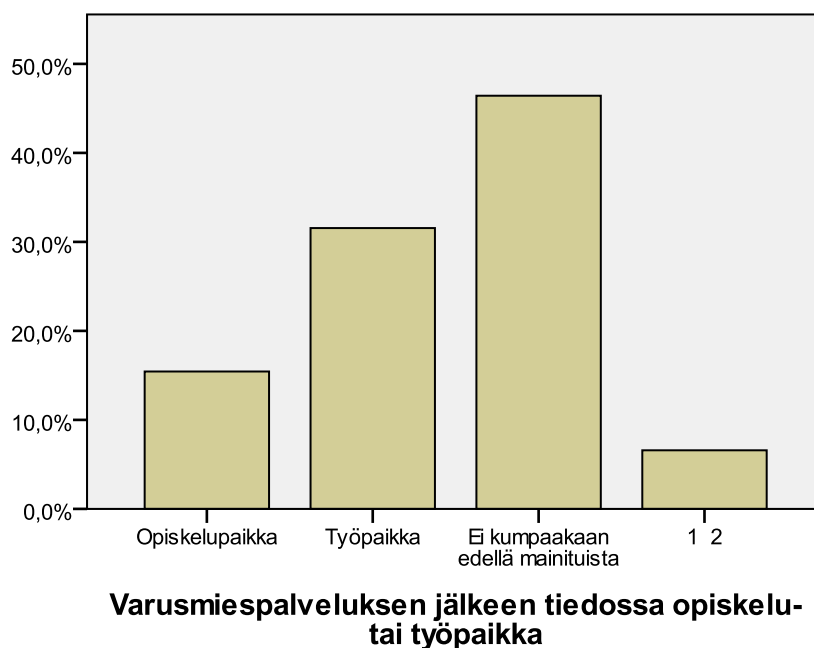
Kuva 16. Vastaajien ammatillisen suuntautumisen selkiytyneisyys

Ammatillinen suuntautuminen oli melko selkiytynyt noin puolelle (41,1 %) vastaajista, jos tähän määrään otetaan myös mukaan ne, jotka kokivat oman ammatillisen suuntautumisensa täysin selkeäksi, on nuorista yli puolelle selkeää oma ammatillinen suuntautuminen. Nuorista vain 16,8 % ei ollut selvillä omasta ammatillisesta suuntautumisestaan. Nuoret ovat näinkin nuorina jo varsin hyvin selvillä siitä, mitä he haluavat työkseen elämässään tehdä.

Uratavoitteet olivat täysin selkiintymättömät 6,2 % vastanneista ja melko selkiintymättömät 13,4 % nuorista. Nuorista melko selkiintyneiksi uratavoitteensa koki 37,5 %, kun taas täysin selkiintyneinä tavoitteitaan piti 15 %. Ei selkiintymättömien, eikä selkiintyneiden ihmisten osuus oli 27,9 %.

12.1 Varusmiespalveluksen jälkeinen opiskelu ja työllistyminen

Kuvassa 17 kuvataan sitä, onko nuorelle työ- tai opiskelupaikkaa palveluksen jälkeen. Tämä on merkityksellinen koko tutkimuksen kannalta, sillä se kertoo sen mihin nuori päätyy palveluksen jälkeen.

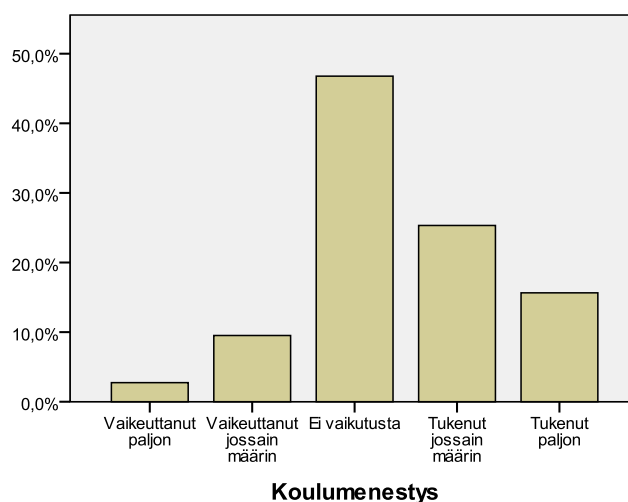
Kuva 17. Varusmiespalveluksen jälkeen tiedossa opiskelu tai työpaikkaa (1 2 tarkoittaa sitä, että nuori omaa sekä työ- ja opiskelupaikan)

Nuorista suurimmalla osalla oli selkiytynyt ammatillisen suuntautumisen käsitys ja koulutus suunnitelmat olivat myös suurimmalle osalle selvillä. Vastanneista lähes

puolet (46,4 %) oli palveluksen jälkeen ilman opiskelu- tai työpaikkaa. Työpaikka oli palveluksen jälkeen 31,6 %:lla, opiskelemaan puolestaan lähtee 15,4 %. Sosiaalisen integraation toimimisen kannalta olisi parasta, että nuori omaisi ainakin opiskelu- tai työpaikan. Ilman näistä toista on nuorella vaarana syrjäytyminen. Vastaajien keskuudessa oli myös heitä (6,6 %), joilla asiat olivat parhaalle mahdollisella tavalla, heillä oli sekä opiskelu- että työpaikka. Tällä joukolla on kaikkein suurimmat edellytykset sosiaalisen integraation toimimiselle.

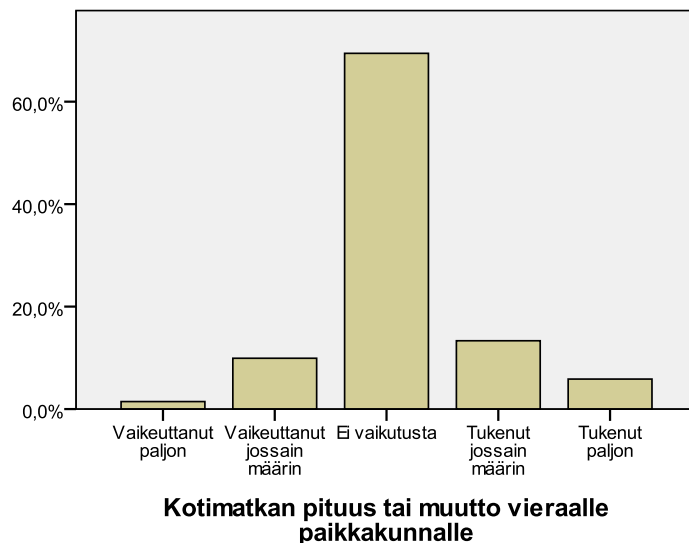
12.2 Vaikuttavat tekijät opiskelu- ja työpaikan valintaan

Seuraavassa käydään läpi sitä, miten eri tekijät ovat tai vaikuttavat nuoreen, kun hän on valitsemassa omaa opiskelu- tai työpaikkaa. Vastauksista huomataan se, että todella monella asialla ei koeta olevan minkäänlaista vaikutusta työ- tai opiskelupaikkaan.

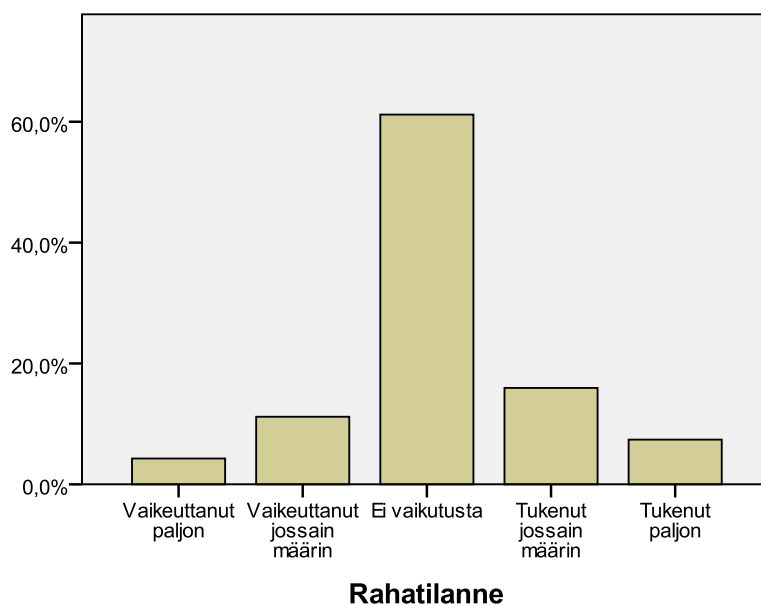
Kuva 18. Koulumenestyksen vaikutus työ- tai opiskelupaikkaan

Nuoret kokivat pääosin, ettei aiemmalla koulumenestyksellä ollut merkitystä heidän opiskelu- tai työpaikan valintaan. Vastaajista hieman alle puolet (46,8 %) oli tätä mieltä. Koulumenestyksen koettiin kaiken kaikkiaan enemmän tukeneen opiskelu- tai työpaikan valintaa, kuin että se olisi vaikeuttanut niiden hankintaa. Jossain määrin koulumenestys oli tukenut 25,3 %:a vastanneista heidän opiskelu- tai työpaikan valinnassa. Koulumenestyksellä on kyselyn valossa tukeva vaikutus sille, mihin nuori haluaa mennä töihin tai opiskelemaan.

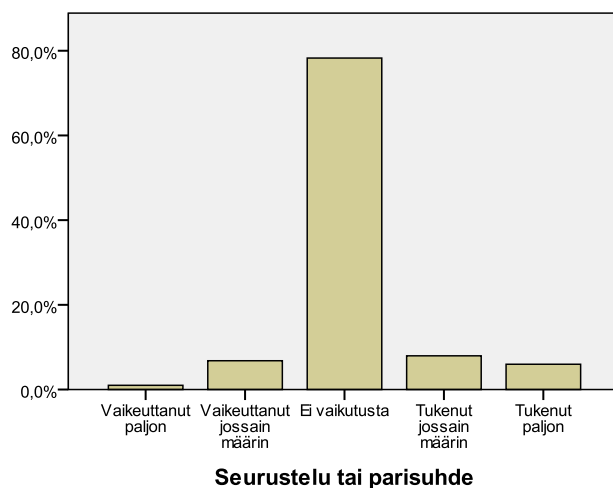
Kuva 19. Kotimatkan pituuden tai muuton vieraalle paikkakunnalle vaikutus opiskelu- tai työpaikan valintaan

Kotimatkan pituuden tai muuton vieraalla paikkakunnalle koettiin olevan erittäin merkityksetön tekijä opiskelu- tai työpaikan valinnassa. Peräti 69,4 % nuorista ei nähnyt kotimatkan pituuden tai muuton olevan este, kun he valitsivat omaa opiskelu- tai työpaikkaansa. Nuoret eivät selkeästi koe muuttoa tai matkustamista esteeksi sille, mihin he haluavat päästä opiskelemaan tai töihin.

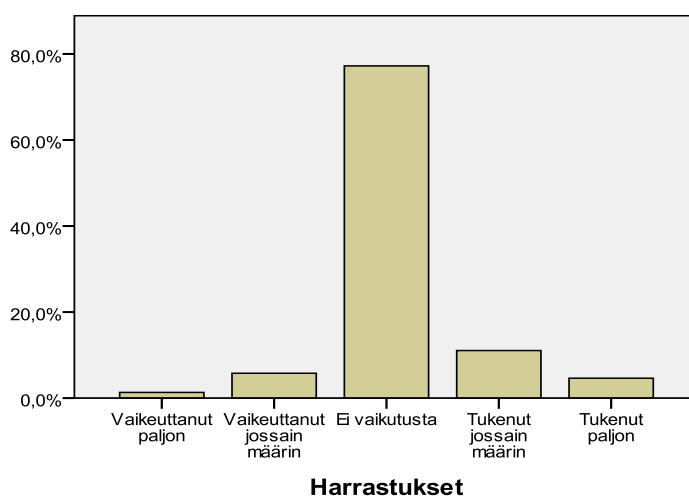
Kuva 20. Rahatilanteen vaikutus opiskelu- tai työpaikan valintaan

61,2 % vastanneista varusmiehistä oli sitä mieltä, ettei rahallisella tilanteella ollut merkitystä opiskelu- tai työpaikan valinnassa. Voisin itse ainakin luulla, että oma rahallinen tilanne vaikuttaisi siihen, mihin nuori haluaisi lähteä opiskelemaan tai töihin. Vastauksien valossa se ei kuitenkaan ole este. Nuorilla on selkeästi vahva usko siihen, että he pärjäävät varallisesti opiskelussaan tai töissään.

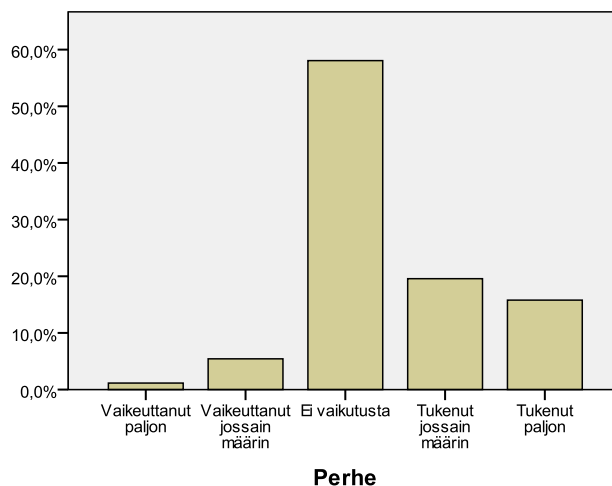
Kuva 21. Seurustelu tai parisuhteen vaikutus opiskelu- tai työpaikan valintaan

Nuorista todella suuri osuus (78,3 %) kokee, ettei seurustelu tai parisuhde ole vaikuttanut heidän opiskelu- tai työpaikan valintaan. Kuvaa 21 tulkitessa on kuitenkin hyvä muistaa se, että naimattomia nuorista oli yli 80 %. Näin ollen vain 20 % on voinut vastata siihen, onko se vaikeuttanut tai tukenut. Olettaisin naimattomien nuorten vastaavan ettei seurustelulla tai parisuhteella ole vaikutusta heidän opiskelu- tai työpaikan valintaan.

Kuva 22. Harrastuksien vaikutus opiskelu- tai työpaikan valintaan

Lähes yhtä suuri osa nuorista koki myös, ettei harrastuksilla ole ollut vaikutusta heidän opiskelu- tai työpaikan valintaan. 77,2 % nuorista koki harrastukset edellä mainituissa valinnoissa merkityksettömiksi. Harrastuksien koettiin kuitenkin kaiken kaikkiaan enemmän tukeneen kuin vaikeuttaneen työ- tai opiskelupaikan valintaa. Itse halusin aikoinani lukea ammattipalomieheksi pelastusopistossa, tähän ammatinvalintaan minua ohjasi suuresti vapaapalokuntaharrastukseni. Voin kuvitella näidenkin nuorten joukossa samanlaisia mietteitä, harrastuksesta halutaan saada ammatti.

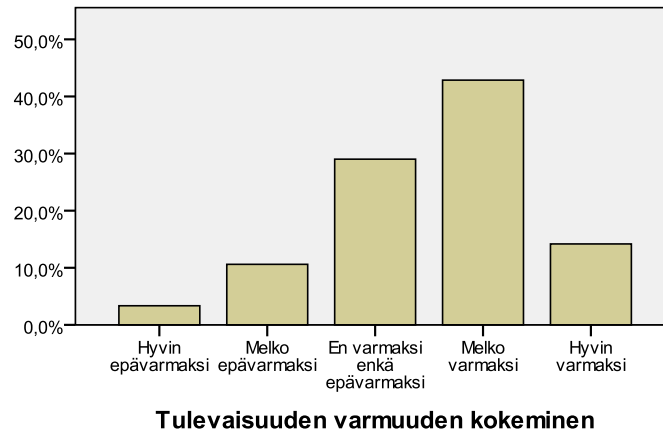

Kuva 23. Perheen vaikutus opiskelu- tai työpaikan valintaan

Perhe oli selkeästi tukevin tekijä opiskelu- ja työpaikan valinnassa. Siltikin nuorista yli puolet (58,1 %) koki perheen olleen merkityksetön opiskelu- tai työpaikan valinnassa. Edellisistä tukevista asioista poiketen perhe oli kuitenkin selkeästi se tukea antavin asia nuorelle, kun hän oli omaa opiskelu- tai työpaikkaansa valinnut. Lähes kolmannes (32,7 %) koki vanhempiansa tukeneen joko jossain määrin tai paljon kyseessä olevien asioiden valinnassa. Erittäin pieni osuus nuorista koki vanhempiansa vaikeuttaneen opiskelu- tai työpaikan valintaa.

12.3 Nuorten kuva tulevaisuudesta

Nuoren tulevaisuuden kuva antaa osviittaa sille, miten pelokkaasti tai pelottomasti nuori on lähtemässä sitä kohtaamaan. Kuva 24 antaa vastuksen siihen, miten nuoret näkevät oman tulevaisuutensa.

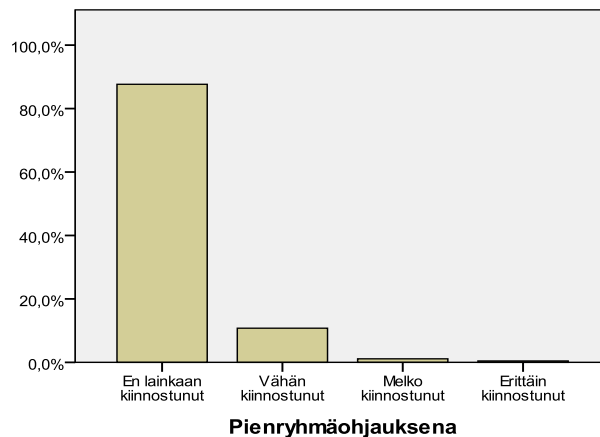

Kuva 24. Kuinka varmaksi nuori kokee oman tulevaisuutensa

Oma lähitulevaisuus palveluksen jälkeen koettiin enemmän varmaksi kuin epävarmaksi. Noin puolet nuorista (42,9 %) koki oman lähitulevaisuutensa melko varmaksi ja jos tähän otetaan mukaan ne nuoret, jotka kokivat oman tulevaisuutensa hyvin varmaksi, on nuorten osuus jo selvästi yli puolet. Lähemmäs kolmannes (29 %) nuorista kuitenkin oli tiedoton siitä, onko heidän tulevaisuutensa varma vai epävarma. Nuoret selkeästi näkivät oman lähitulevaisuutensa varmana, vaikka lähes puolelle nuorista ei ollut tiedossa opiskelu- tai työpaikkaa palveluksen jälkeen.

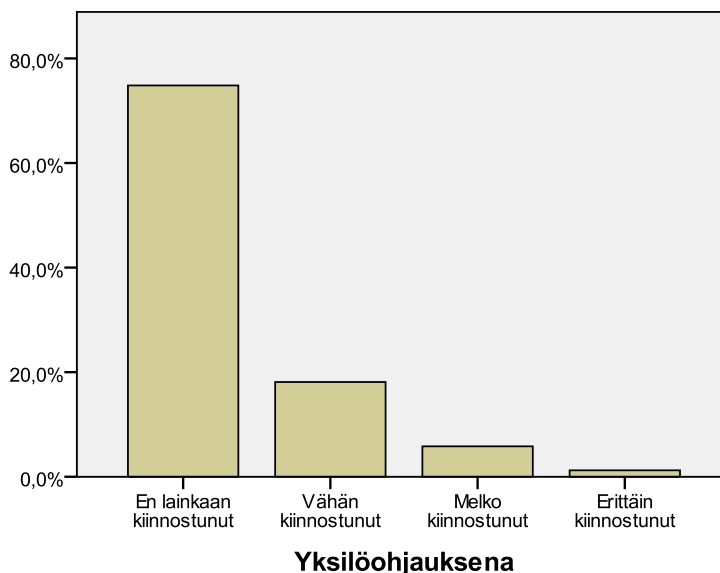
13 NUOREN OHJAUKSEN TARVE

Osalle nuorista on palveluksen jälkeen luvassa työ- tai opiskelupaikka, osalle taas ei. Tutkimus antaa vastauksen siihen, ovatko nuoret kiinnostuneet ohjauksesta näiden asioiden tiimoilta. Sotilaskuraattoreita työskentelee armeijassa juuri kyseisten syiden takia. Toki he myös muitakin asioita nuorille selventävät, mutta yksi heidän tärkeimmistä tehtävistä on saada aikaan nuorille matalakynnys siirtyä reserviin.

Kuva 25. Nuorten kiinnostus ohjaukseen pienryhmäohjauksena

Nuorista varusmiehistä 87,7 % oli sitä mieltä, ettei pienryhmäohjauksesta olisi heille hyötyä heidän varusmiespalveluksen jälkeisten suunnitelmien suunnittelemiseen. Tulee kuitenkin nähdä asian kääntöpuoli, loput nuorista kokivat tarvitsevansa edes jonkin asteista pienryhmäohjausta. Tähän kyselyyn oli paljon vastaajia, joten ohjauksen tarvetta on paljon.

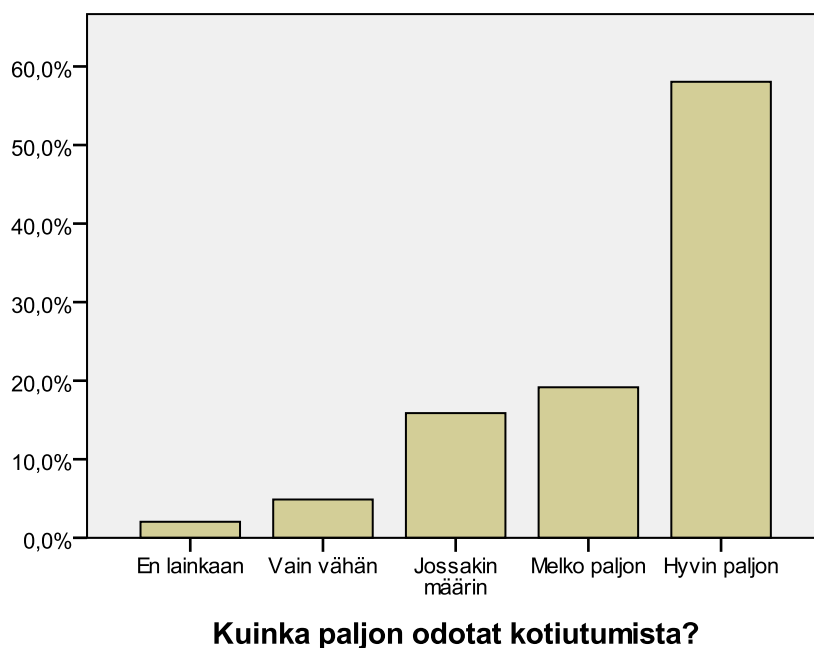
Kuva 26. Nuorten kiinnostus ohjaukseen yksilöohjauksena

Nuorista suuri osa (74,8 %) koki, että ei tarvitse yksilöohjausta palveluksen jälkeen omien asioiden hoitamisen selkeyttämiseksi. Määrä on kuitenkin pienempi kuin mikä oli pienryhmäohjauksessa. Vähäistä kiinnostusta yksilöohjaukseen oli jo 18,1 %:lla

nuorista. Nuoret selkeästi haluavat mieluummin saada ohjausta lähitulevaisuuteen armeijan jälkeen yksilöohjauksena, kuin ryhmäohjauksena. Laskettaessa pois se osuus, joka ei koe tarvitsevansa ollenkaan yksilöohjausta, jää jälleen erittäin suuri määrä varusmiehiä, jotka kokevat tarvitsevansa edes jonkin asteista yksilöohjausta.

13.1 Kotiutumisen odottaminen

Kotiutumisen mielekkyyttä tutkimuksessa kysyttiin sen takia, jotta saataisiin nuorten usko siihen, miten he pärjäävät varusmiespalveluksen jälkeen. Selkeästi suurin osa odotti kotiutumista innolla.

Kuvio 27. Kuinka paljon nuori odottaa kotiutumista palveluksesta.

Kotiutumista odotettiin todella paljon, vain harva koki, että ei haluaisi lähteä palveluksestaan ollenkaan. Nuoret odottivat reservielämään siirtymistä erittäin paljon, jopa yli puolet vastaajista ilmoitti asian olevan näin (58 %). Laskettaessa yhteen se, kuinka moni odotti jollakin asteella omaa kotiutumistaan, saadaan määräksi 93,1 % nuorista. Varusmiesten joukosta löytyi myös heitä, jotka eivät haluaisi lähteä ollenkaan viettämään aikaa reservielämään, vaan haluaisivat jatkaa omaa palvelustaan. Nuori selkeästi haluaa kotiin palveluksesta, mutta on myös olemassa heitä, jotka kokevat olonsa turvallisemmaksi palveluksessa, kuin arjessa reservielämässä.

14 RISTIINTAULUKOINNIT

14.1 Työttömyyden keston vaikutuskoulutustavoitteisiin, uratavoitteisiin ja tulevaisuuden varmuuteen

Työttömyyden kesto vaikuttaa moniin eri asioihin. Vaikutuksia voidaan nähdä monilla eri osa-alueilla, kuten koulutustavoitteiden selkiytyneisyys, ammatillinen suuntautuminen, uratavoitteisiin ja palveluksen jälkeisen tulevaisuuden varmuuteen. Ristiintaulukointien P-arvo on jokaisessa työttömyyttä ja sen seurausta koskevissa kuvaajissa alle 0,050, joten kaikki tulokset ovat tilastollisesti merkittäviä.

Koulutustavoitteet	Työttömyyden kesto		
	ei työtön	työtön alle 6kk	työtön yli 6kk
Täysin selkiintymättömät	3 %	3,2 %	12,3 %
Melko selkiintymättömät	10,2 %	13,5 %	14,5 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	16,7 %	24,1 %	16,8 %
Melko selkiytyneet	41,2 %	41,8 %	38,5 %
Täysin selkiytyneet	28,8 %	17,4 %	17,9 %
	100 %	100 %	100 %

Taulukko 1. Työttömyyden keston vaikutus nuoren koulutustavoitteiden selkiytyneisyyteen (ristiintaulukoinnin P-arvo on alle 0,050(0,000))

Mitä kauemmin nuori on ollut työttömänä, sitä selkiintymättömämpiä hänen koulutustavoitteensa ovat. Työttömyys ei vain vaikuta rahallisten tulojen määrään vaan myös epäsuorasti nuoren koulutustavoitteisiin. Nuori ei välttämättä halua enää lähteä kouluun kouluttautumaan pidemmälle tai vaihtamaan alaa, koska hän uskoo tulevaisuudessa olevansa työtön. Koulutustavoitteet olivat selkiytyneet selkeinten heille, jotka eivät olleet kokeneet ollenkaan työttömyyttä. Nuoren kannalta olisi siis parasta jos hän ei kokisi ollenkaan työttömyyttä ainakaan ennen kuin hän on selvillä omasta koulutuksestaan. Työttömyyden kokeminen muokkaa näiden tavoitteiden selkiytyneisyyttä huonompaan suuntaan.

Ammatillinen suuntautuminen	Työttömyyden kesto		
	ei työtön	työtön alle 6kk	työtön yli 6kk
Täysin selkiintymättömät	1,9 %	4,1 %	11,7 %
Melko selkiintymättömät	9,9 %	11,2 %	19 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	16,6 %	23,1 %	20,7 %
Melko selkiytyneet	43,4 %	44,1 %	31,8 %
Täysin selkiytyneet	28,2 %	17,5 %	16,8 %
	100 %	100 %	100 %

Taulukko 2. Työttömyyden keston vaikutus nuoren ammatilliseen suuntautumiseen (ristiintaulukoinnin P-arvo on alle 0,050(0,000))

Työttömyydellä on selkeä vaikutus siihen, kuinka selkeäksi nuori näkee oman ammatillisen suuntautumisensa. Tämä on helppoa pystyä jokaisen itsekin kuvittelemaan. Mitä kauemmin olemme työttömiä, sitä epävarmempia olemme myös siitä, oliko valitsemamme koulutus paras vaihtoehto. Täysin selkiintymättömästi ammatillisten suuntautuneiden osuus päälle kuusinkertaistuu siinä vaiheessa, kun nuori on kokenut yli 6 kk työttömyyttä siihen nähden, jos hän ei olisi ollut koskaan työtön. Nuori näin ollen kokee oman työttömyytensä siten, että hänen ammattivalintansa ei ole ollut oikea tai ainakin hän miettii, pitäisikö ammatillista suuntautumista vaihtaa. Toisaalta työttömyys voi myös selkeyttää nuoren ammatillista suuntautumista. Osa nuorista uskoo omaan ammatilliseen suuntautumiseensa selkiytyneen, vaikka hän onkin ollut työtön.

Uratavoitteet	Työttömyyden kesto		
	ei työtön	työtön alle 6kk	työtön yli 6kk
Täysin selkiintymättömät	3,2 %	5,3 %	14 %
Melko selkiintymättömät	12,9 %	13,1 %	16,3 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	24,5 %	31,2 %	27,5 %
Melko selkiytyneet	40,3 %	39,2 %	29,8 %
Täysin selkiytyneet	19,1 %	11,3 %	12,4 %
	100 %	100 %	100 %

Taulukko 3. Työttömyyden keston vaikutus nuoren uratavoitteisiin (ristiintaulukoinnin P-arvo on alle 0,050(0,000))

Uratavoitteilla tarkoitan sitä, että kun nuori on omassa työssään, niin mihin hän siellä tähtää. Haluaako hän olla oman työpaikkansa johtaja, vai kenties työnjohtaja tai ihan vain työntekijä. Taulukosta näkee sen, että työttömyydellä on oma vaikutuksensa nuoren uratavoitteisiin. Työttömyyden kokeminen saa nuoren uratavoitteet selkiintymättömämmäksi, myös uratavoitteiden selkiytyneisyys on huonompi, kuin työttömyyttä kokemattoman nuoren. Työttömyyden kokemattomuus pitää nuoren henkilökohtaiset uratavoitteet selkeämpinä. Nuoren kokiessa työttömyyttä alle 6 kk ei tilanne ole vielä hirveästi muuttunut työttömyyttä kokemattomiin nähden. Suurin ero näiden välillä on täysin selkiytyneiden osuudessa. Melkein kaksi-kertaa suurempi määrä työttömyyttä kokemattomista kokee omat uratavoitteensa täysin selkiytyneiksi.

Palveluksen jälkeisen tulevaisuuden varmuus	Työttömyyden kesto		
	ei työtön	työtön alle 6k	työtön yli 6kk
Hyvin epävarma	1,3 %	3,3 %	7,3 %
Melko epävarma	6,2 %	11,3 %	18,5 %
Ei varma eikä epävarma	22,3 %	35,6 %	32 %
Melko varma	47,8 %	41,2 %	36 %
Hyvin varmaksi	22,3 %	8,6 %	6,2 %
	100 %	100 %	100 %

Taulukko 4. Työttömyyden keston vaikutus palveluksen jälkeisen tulevaisuuden varmuuteen (ristiintaulukoinnin P-arvo on alle 0.050(0,000))

Lähes kuusinkertainen määrä yli 6kk työttömyyttä kokeneista piti omaa palveluksen jälkeistä lähitulevaisuuttaan hyvin epävarmaksi työttömyyttä kokemattomiin nähden. Noin kolme kertaa suurempi määrä vastanneista työttömyyttä kokemattomista kokee tulevaisuutensa hyvin varmaksi niihin nähden, jotka ovat kokeneet työttömyyttä yli 6kk. Taulukko 4 tuo esille sen, mihin työttömyydellä on suurin vaikutus nuorelle. Vaikka edelliset kohdat myös ovat jollain asteella kuvanneet palveluksen jälkeistä tulevaisuutta, niin ei niiden kohdalla ero ole ollut näin selkeä työttömyyttä kokemattomien ja työttömyyttä kokeneiden välillä. On nähtävissä, että nuoren lähitulevaisuuden varmuus kasvaa sitä epäselvemmäksi, mitä enemmän hän on elämänsä aikana kokenut työttömyyttä. Olisi oleellista saada nuori joko töihin, tai koulutukseen, jotta hänen uskonsa tulevaisuuteen saataisiin takaisin. Se että, ei usko tulevaisuuteensa vaikuttaa moniin eri asioihin, joista pahimmillaan yksi on oman elämänhalun väheneminen.

14.2 Siviilisäädyn merkitys koulutustavoitteisiin, ammatilliseen suuntautumiseen ja uratavoitteisiin

Seurustelulla ja parisuhde vaikutti myös nuoren valmiuksiin eri asioissa. Seuraavassa on ristiintaulukoitu erilaisia tekijöitä ja millainen vaikutus niillä on nuoreen, on hän sitten yksinelävä tai parisuhteessa oleva. Taulukoinnissa puhun siviilisäädystä, mutta tekstissä käytän siviilisäädystä termiä parisuhde. Ristiintaulukoinneista kaksi ensimmäistä ovat tilastollisesti merkittäviä, niiden P-arvo on alle 0,050. Viimeisin taulukko ei ole tilastollisesti merkittävä, sen P-arvo on yli 0.050, esittelen sen kuitenkin mielenkiinnon vuoksi.

Koulutustavoitteiden selkiytyneisyys	Siviilisäätö	
	naimaton	avo- tai avioliitossa
Täysin selkiintymättömät	5,7 %	0 %
Melko selkiintymättömät	12,3 %	15,1 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	19,9 %	12,9 %
Melko selkiytyneet	41,2 %	37,6 %
Täysin selkiytyneet	20,9 %	34,4 %
	100 %	100%

Taulukko 5. Siviilisäädyn vaikutus nuoren koulutustavoitteiden selkiytyneisyyteen (ristiintaulukoinnin P-arvo on alle 0,050(0,005))

Parisuhde vaikuttaa jollakin asteella siihen, kuinka selkiytyneet nuoren koulutustavoitteet ovat. Parisuhteessa elävillä oli hieman suuremmalle osuudelle selvillä heidän omat koulutustavoitteensa. Ero ei kuitenkaan ole hirvittävän suuri. Suurin ero on siinä, että Täysin selkiintymättömäksi ei kokenut tavoitteitaan yksikään parisuhteessa elävä. Näitä tilastoja lukiessa tulee kuitenkin muistaa se, että puhutaan nuorista, joten suurin osa vastaajista on vielä erittäin nuoria, eikä ole vielä ehtinyt edes harkinnut parisuhteen aloittamista.

Ammatillinen suuntautuminen	Siviilisäätö	
	naimaton	avo- tai avioliitossa
Täysin selkiintymättömät	5,3 %	0 %
Melko selkiintymättömät	11,8 %	15,2 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	21,5 %	12 %
Melko selkiytyneet	40,9 %	42,4 %
Täysin selkiytyneet	20,6 %	30,4 %
	100 %	100 %

Taulukko 6. Siviilisäädyn vaikutus nuoren ammatillisen suuntautumisen selkiytymiseen (ristiintaulukoinnin arvo on alle 0,050(0,011))

Ammatillisessa suuntautumisen selkiytymisessä oli kaksi selkeää eroa, kun katsotaan sitä, onko nuori parisuhteessa vai ei. 0 % avo- tai avioliitossa olevista koki oman ammatillisen suuntautumisensa täysin selkiintymättömäksi, vastaava osuus yksineläjien puolella oli 5,3 %. Ero on näiden kahden välillä päälle viisinkertainen. Toisaalta myös täysin selkiytyneiden ammatillisesti suuntautuneiden kohdalla oli parempi elää parisuhteessa kuin olla yksineläjä. 10 % suurempi määrä parisuhteessa elävistä koki ammatillisen suuntautumisensa täysin selkeäksi. Parisuhde kaiken kaikkiaan tukee ammatillista suuntautumista, toinen osapuoli suhteessa antaa nuorelle varmuutta omille valinnoille.

Urataivoitteet	Siviilisäätö	
	naimaton	avo- tai avioliitossa
Täysin selkiintymättömät	6,5 %	2,2 %
Melko selkiintymättömät	13,7 %	16,3 %
Ei selkiintymättömät eikä selkiytyneet	28,6 %	25 %
Melko selkiytyneet	37,3 %	39,1 %
Täysin selkiytyneet	13,8 %	17,4 %
	100 %	100 %

Taulukko 7. Siviilisäädyn vaikutus nuoren urataivoitteiden selkiytyneisyyteen (ristiintaulukoinnin P-arvo on yli 0,050(0,389))

Seuraava ristiintaulukointi ei ole tilastollisesti merkittävä P-arvon takia. Esitän sen kuitenkin sen takia, että siinä jatkuu selkeä kaava sille, että parisuhteessa eläminen helpottaa asioiden selkiytymistä. Edellä esille tulevien asioiden tapaan, myös urata-

voitteet ovat selkeämmät niille, jotka elävät parisuhteessa. Uratavoitteiden kohdalla erot eivät tosin ole niin selkeitä kuin koulutustavoitteiden ja ammatillisen suuntautumisen kohdalla. Selkein ero on täysin selkiintymättömien joukossa, lähes kolme kertaa vähempi määrä parisuhteessa elävistä piti omia uratavoitteitaan täysin selkiintymättöminä sinkkuihin nähden.

15 JOHTOPÄÄTÖKSET

15.1 Varusmiespalveluksen vaikutus nuoreen

Varusmiespalveluksen aikana nuori oppii myös paljon muita valmiuksia omaan elämänsä, joita hän ei olisi edes alun perin kuvitellut saavansaakaan. Tiedustelin miten nuoret kokevat seuraavien valmiuksiensa parantuvan palveluksensa aikana antaa valmiuksia toimia siviilielämässä, tukee itsenäistymistä, vahvistaa ryhmätyöskentelyn taitoja, vahvistaa kärsivällisyyttä ja parantaa sosiaalisia taitoja. Varusmiehen palvelusajan pituudesta ja hänen tavoittelemastaan sotilasarvosta riippumatta, suurin osa vastaajista koki näiden taitojen parantuvan palveluksensa aikana. Pitäisikö puolustusvoimien mainostaan enemmän näitä palvelusajan hyötyjä, kuin vain sitä, kuinka se on lakiin sidottua?

Reservielämään koettiin myös olevan varsin vähäisiä vaikutuksia. Tiedustelin miten nuoret kokevat seuraavien asioiden vaikeutuvan varusmiespalveluksensa aikana ja vastauksien perusteella osa koki niiden vaikeutuvan, mutta heidän osuutensa oli suhteellisen pieni. Tiedustelin lomakkeessa seuraavia asioita: Aiemmin tehtyihin tulevaisuuden suunnitelmiin, koulutussuunnitelmiin, työuraa koskeviin suunnitelmiin ja yksityiselämän suunnitelmiin.

15.2 Armeijan ryhmäyty

Sukupolvelta toiselle periytyy tietty tapa puhua varusmiespalveluksesta. Tälle puheelle on ominaista tarinanomaisuus ja, jossa korostuvat kaikkein hurjimmat ja huvittavimmat omakohtaiset kokemukset. Kertomukset vahvistavat samankaltaisen kokemuksen omaavien henkilöiden kansallista identiteettiä, sekä uusintavat ja ylläpitävät suomalaisessa kulttuurissa vallitsevaa ”suurta kertomusta” varusmiespalveluksen luonteesta (Hoikkala, T 2009: 54 - 55). Nämä yhteiset kokemukset ja tapahtumat myös luovat yhteishenkeä ja kavaruussuhdetta. Monet varusmiespalveluksen aikana

samassa ryhmässä olleet pitävät yhteyttä reserviin siirryttyään. Ryhmä joka oli siis palveluksen aikana jatkaa elämistään myös reservissä.

Niiden taitojen lisäksi, jotka armeijassa parantuvat, niin armeija antaa myös uusia ystäviä ja tuttavuuksia. Itse ainakin voin henkilökohtaisella kokemuksella sanoa saaneeni monia uusia kavereita tuona aikana, joihin vielä pidän yhteyttä. Nuori, joka ei ole aiemmin osannut toimia ryhmässä ja luottaa muihin, oppii tämän varmasti palveluksen aikana. Kaikkea tehtävään kuuluvaa asiaa ei kuitenkaan pysty yksin tekemään, vaan siihen vaaditaan ryhmän tukea.

Nuori oppii myös ottamaan vastuun omista teoistaan ja huomaa sen, millainen vaikutus on sillä, jos jättää oman osuutensa tekemättä. Tämä tarkoittaa sitä, että muu ryhmä saa paikata hänen tekemänsä virheet. Armeija näkee jokaisen varusmiehen yksilönä, mutta siltikin tärkeämpää on se, että jokainen ryhmä säilyttää oman toimintakykynsä.

15.3 Nuoren integraatio yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta

Nuorelle on tärkeää päästä kiinni yhteiskuntaan jollakin tavalla, ja parhaimpia tekijöitä siihen ovat kouluttautuminen ja työnteko. Koulutuksen kautta nuori kasvaa sosiaalisuuden kautta täysivaltaiseksi jäseneksi osaksi yhteisöä. Tämän takia onkin erittäin tärkeää, että nuori suorittaisi ainakin oman peruskoulutuksensa loppuun. 0,2 % vastaajista oli jättänyt peruskoulutuksen kesken, ja tämä on heidän kannaltaan huono asia. Heillä ei kuitenkaan ole tällöin teoreettisesti mahdollisuutta hakea mihinkään ammattilliseen koulutukseen ja harva työnantaja ottaa vastaan ammattitutkinnon omaamattomia. Heille tulisi antaa selkeää ohjausta siihen, miten kannattaa tästä tilanteesta edetä eteenpäin.

Työ puolestaan on tärkeä tekijä jo oman toimeentulon kannalta. Se, että nuori eläisi vain toimeentulon varassa, aiheuttaa jo jonkinlaisia syrjäytymisen piirteitä. Nuori voi kokea itsensä saamattomaksi, jos hän ei koulutuksestaan huolimatta saa töitä, joita tehdä. Yhteiskuntamme korostaa edelleen työteon merkitystä. Tässä tilanteessa nuorella on suuri vaara syrjäytyä, vaikka työttömyys ei olisi hänestä itsestään kiinni.

Valtio on reagoinut jo tilanteeseen joka Suomeen on muotoutunut. Maamme nuorisotyöttömyys kasvaa. Vastauksena tähän on tullut nuorten yhteiskuntatakuu. Yhteiskun-

tatakuu avulla pyritään saamaan nuori kolmen kuukauden sisällä jonkinlaiseen kurssitukseen, koulutukseen tai töihin.

15.4 Nuoret olisi saatava töihin

Aikaisempien päätelmien jälkeen on helppoa tehdä viimeisin johtopäätökseni, joka on se, että nuori on saatava joko koulutukseen tai töihin. Koulutuksen ei tarvitse olla välttämättä koulun käyntiä, mutta vaikkapa joitakin työtekoon liittyviä kursseja. Töitä pitäisi saada nuori myös tekemään. Pitäisi saada aikaan järjestelmä, joka ”painostaa” nuorta tekemään työtä. Nykyisellään sosiaaliturvajärjestelmässä on mahdollista elää ilman, että tekee töitä. Järjestelmä tulisi saada toimimaan siten, että nuoren tulisi tehdä töitä pystyäkseen saamaan tukensa tai palkkansa. Työ itsessään voisi olla vaikka kuinka helppoa, mutta kun nuori saa tehdä edes jonkinlaista työtä, estää se hänen vierautumistaan työn teosta.

15.5 Työn merkitys sosiaalisen integraatioon

Työ on koulutuksen ohella toinen merkittävä tekijä joka pitää nuoren kiinni yhteiskunnassa ja estää syrjäytymistä ulos sen kehityksestä. Koulutus on sosiaalisen integraation kannalta enemmän se sosialisoiva tekijä, työn tekeminen antaa puolestaan monia muita tärkeitä tekijöitä nuorelle. Saatu rahallinen pääoma varmistaa nuorelle tunteen siitä, että hän pärjää yhteiskunnassa ja pystyy kustantamaan oman elämisensä.

Vuorokausirytmien ylläpitäminen on helpompaa silloin, kun on jokin asia joka auttaa sen ylläpitämisessä. Työn tekoon kuuluvat aikataulut ja työvuorot. Nämä luovat raa-min arjelle, joiden kanssa on elettävä. Nuorista erittäin harvalla oli työpaikka tai opiskelupaikka palveluksen jälkeen. Töihin heidät tulisi saada kiinni mahdollisimman äkkiä, jotta mahdollinen syrjäytyminen pystytään estämään jo heti alkuunsa. Yhteiskunta korostaa aikaisen intervention tarvetta, tässä olisi yksi hyvä paikka sen toteuttamiselle.

15.6 Nuoren ohjauksen tarve

Tutkimukseni toinen tarkoitus oli etsiä, millaista ohjausta nuori mahdollisesti tarvitsisi, jos hän ei olisi täysin tietoinen omasta tulevaisuudestaan. Tätä selvitin lomakkeesta kahdella eri tavalla. Tiedustelin miten kiinnostuneita varusmiehet olisivat palveluk-

sensa jälkeen ohjauksesta ja suunnittelusta tulevaisuutta varten. Suunnittelu ja ohjaus järjestettäisiin sosiaalikuraattorin kautta, ja ohjaus olisi joko ryhmä- tai yksilökohtaista. Kumpikaan vaihtoehdoista ei saanut suuremmin kannatusta varusmiesten keskuudessa. Hieman enemmän vastauksia näistä kahdesta sai yksilöohjaus. Vaikka vastauksista näkee, että harva nuori kokee haluavansa ohjausta, on kuitenkin heitä, jotka sitä haluavat. Prosentuaalisesti heitä on tilastoissa vähän, mutta määrällisesti puhutaan suuresta määrästä. On täysin ymmärrettävää, että Puolustusvoimissa toimii kuraattoreita vastaamassa nuorten ohjauksesta ja vastailemalla heidän kysymyksiinsä palveluksen jälkeiseen tulevaisuuteen liittyen.

Tämä tuo esille kuitenkin toisin kysymyksen. Suurin osa suomalaisista nuoristamiehistä suorittaa varusmiespalveluksensa. Mitä käy sille osuudelle, jotka eivät sitä suorita ja ovat näin ollen ulkopuolella näistä vastauksista? He ovat jo osittain vaarassa syrjäytyä yhteiskunnasta pelkästään sen takia, etteivät he suorita omaa varusmiespalvelustaan. Kyseisessä pohdinnassa en ota huomioon siviilipalveluksen suorittajia.

15.7 Palveluihin hakeutuminen

Nuorten tulisi osata itse hakeutua palveluiden piiriin varusmiespalveluksen jälkeen, mutta kuinka moni heistä on oikeasti tietoinen siitä, millaisia palveluita heille on suunnattu. Tämän olisi tullut olla yksi kysymyksistä, joita tutkin, mutta se jäi kuitenkin kysymättä ja toivottavasti joku toinen tulevaisuudessa tulee tämän selvittämään. Itselläni ei kuitenkaan varusmiespalveluksesta kovin kauaa vielä aikaa ole ja ainakin itse olin varsin tiedoton tuolloin, mitä minun kannattaisi tehdä palveluksen jälkeen. En kuitenkaan tällöin omannut opiskelupaikkaa ja olin vasta lukiosta valmistunut ylioppilas. Armeija voisi antaa parempaa opastusta siihen, mikä tilanne on reservissä vastassa kotiutumisen jälkeen. Parempi opastus reservielämään voisi myös nostaa prosentuaalisia osuuksia siihen kuinka paljon nuoret odottavat kotiutumista. Tai jos Armeija ei nuorille anna opastusta aiheesta, voisiko sosiaalikuraattori tai mahdollisesti jokin muu taho tulla kertomaan nuorille mitä seuraavaksi on edessä?

15.8 Parisuhteen vaikutus tulevaisuuteen

Parisuhteessa elävät nuoret kokivat myös omat tulevaisuutensa varmemmaksi kuin naimattomina elävät. Parin kanssa suunniteltu elämä antaa valmiuksia toimia arjessa armeijan jälkeen, kuinka sitten saisimme sinkkuina oleville samankaltaisen mahdolli-

suuden keskustella oman tulevaisuuden rakentelusta? Vanhemmat varmasti antavat oman osansa sille, että nuorelle suunnitellaan tulevaisuutta ja minne hän menisi. Osana kyseistä ikää on kuitenkin jo oman elämän aloittaminen ja etäisyyden ottaminen omiin vanhempiin. Kaveripiirillä on tässä vaiheessa oma merkityksensä. Nuorella tulisi olla hyvä ja luotettava verkosto, johon hän kuuluu, sieltä hän saisi varmasti ideoita siihen, mihin suuntaan elämässä lähteä.

LÄHTEET

Aappola, S & Ketokivi, K. 2005. Polkuja ja poikkeamia- Aikuisuutta etsimässä. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy

Ahokas, M, Ferchen, M & Hankonen N. 2008. Sosiaalipsykologia. WSOY: Oppimateriaalit Oy.

Ammatillinen kuntoutus. 2011. Kelan Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/051011153338HL?OpenDocument> [viitattu 31.1.2012].

Ammatinvalinta ja urasuunnittelu. 2010. Työ- ja elinkeinotoimiston Internet-sivut. Saatavissa: http://www.mol.fi/mol/fi/03_koulutus_ura/02_ammatinvalinta_urasuunnittelu/index.jsp [viitattu 31.1.2012].

CL Hardy. Theory of social integration. Saatavissa: http://www.ehow.com/about_5399164_theory-social-integration.html [viitattu 28.9.2011].

Ek, E, Saari, E, Viinamäki, L, Sovio, U & Järvelin, M-R. 2004. Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Yliopistopaino: Jyväskylä.

Hoikkala, T, Salasuo, M, Ojajärvi, A. 2009. Tunnetut sotilaat. Jyväskylä: Gummerus.

Järvinen, T & Vanttaja, M. 2005. Nuoret koulutus- ja työmarkkinoilla. Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Nuoret_koulutus_ja_tyomarkkinoilla.pdf [viitattu 5.1.2012].

Koulutus. 2011. Kelan Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/160801115822EH?OpenDocument> [viitattu 31.1.2012].

Koulutusjärjestelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön Internet-sivut. Saatavissa:
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/> [viitattu 6.2.2012].

Kuula, R. 2000. Kasvatustieteellisiä julkaisuja. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Lehto, P. Mielenterveyden ongelmista; syrjäytyminen. Saatavissa:
http://mielenterveys.info/ongelma_syrjaytyminen.html [viitattu 3.1.2012].

Nuorten palvelut. 2010. Työ- ja elinkeinotoimisto. Saatavissa:
http://www.mol.fi/mol/fi/00_tyonhakijat/03_nuoret/index.jsp [viitattu 3.1.2012].

Nuorten yhteiskuntatakuu työryhmä. 2011. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa:
<http://www.tem.fi/index.phtml?s=4659> [viitattu 3.1.2012].

Pekka Myrskylä. 2011. Nuorten työttömyyden mittaaminen on vaikeaa. Tieto & trendit 8/ 2011. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-21_007.html [viitattu 20.12.2011].

Perustietoa totaalikieltäytymisestä. 2008. Aseistakieltäytyjäliitto. Saatavissa:
<http://akl-web.fi/totaali/perustietoa> [viitattu 20.20.2011].

Perustietoa varusmiehille. 2008. Puolustusvoimat. Saatavissa:
http://www.puolustusvoimat.fi/portal/puolustusvoimat.fi!/ut/p/c5/vZHJbqtAFES_hQ-w-zK2WTaD2xDmyZiNhYdgg_EYQ-ivf3nK4klPilcRt5alukeqQgX60rnsjlX5cbycyxPKUaGstTBLqCn6QH1RBivkE2nu6L yliWiJcpDWcT1cLdawqGYheGwFXuL2rtlAbNhOUhdBfA8hhgvzmoa5ZsU-WPgJD5XP5qFJTCEzy739av4S6OCMlvYwKv-m6uB5TuQYSfgdQqvfeC_fUU030yPSjwNdAms2EjVJMUiTZWxeT_C3z78cATQC hX4Xxt-HBhgucSaC6pHaSCh5BfbeM1SRmTJI7LweCx5xL3kEfeSR9zL-V2WjYrjpp3223YKU8AgKQLmVZAwngmSjJb1tvo0HIZvEIPcVUMrJ0ORDeRg0t TZIPoSG4fbYm5PajXmd8ZjV9fVEz9TV_MibKxZ7NqNvolvMrnmWXEj8r6L3uN UT4p0Xcw2p3or9iRfTs4x86581qm07WBGy4r0O6iF531oT4dmlQx0tVp3vbwsK45 D3uLS7tG17a5mtGD5f9oTjvsDejqADQ!!/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?pcid=173156004a0b6cc7ba96bf34f00f7942 [viitattu 12.12.2011].

Psykologiset arviointimenetelmät. 2009. Työ- ja elinkeinotoimiston Internet-sivut.

Saatavissa:

http://www.mol.fi/mol/fi/03_koulutus_ura/02_ammatinvalinta_urasuunnittelu/03_psyk_arviointimenetelmat/index.jsp [viitattu 31.1.2012].

Siviilipalvelus. 2011. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa:

<http://www.tem.fi/?s=2309> [viitattu 20.20.2011].

Sosialisaatio. 2010. Oulun yliopisto. Saatavissa:

<https://wiki.oulu.fi/display/ksos/5.+Sosialisaatio> [viitattu 15.1.2012].

Sulkunen, P. 1999. Johdatus sosiologiaan. WSOY: Juva.

Työhönvalmennus. 2011. Kelan Internet-sivut. Saatavissa:

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/180608165207HL?OpenDocument> [viitattu 31.1.2012].

Valtari, M 2004. SPSS-opas. Saatavissa: <http://www.valt.helsinki.fi/tvt-opetus/spss-opas.pdf> [viitattu 3.1.2012].

Vilkka, H. Tutki ja kehitä 2009. Helsinki: Tammi.

Vilkka, H. Tutki ja mittaa 2007. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Wilska, T. 2006. Nuorten työasenteet muutoksessa, vai ei?. Työ- ja elinkeinotoimiston Internetsivut. Kolumni 2/ 2006. Saatavissa:

http://www.mol.fi/mol/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/03_tyolama/arkisto/05_lehti_206/kolumni/index.jsp [viitattu 28.11.2011].

Voi hyvin nuori! -hanke. 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa:

<http://www.kyamk.fi/Projektit/Voi%20hyvin%20nuori!%20-hanke/> [viitattu 10.1.2012].